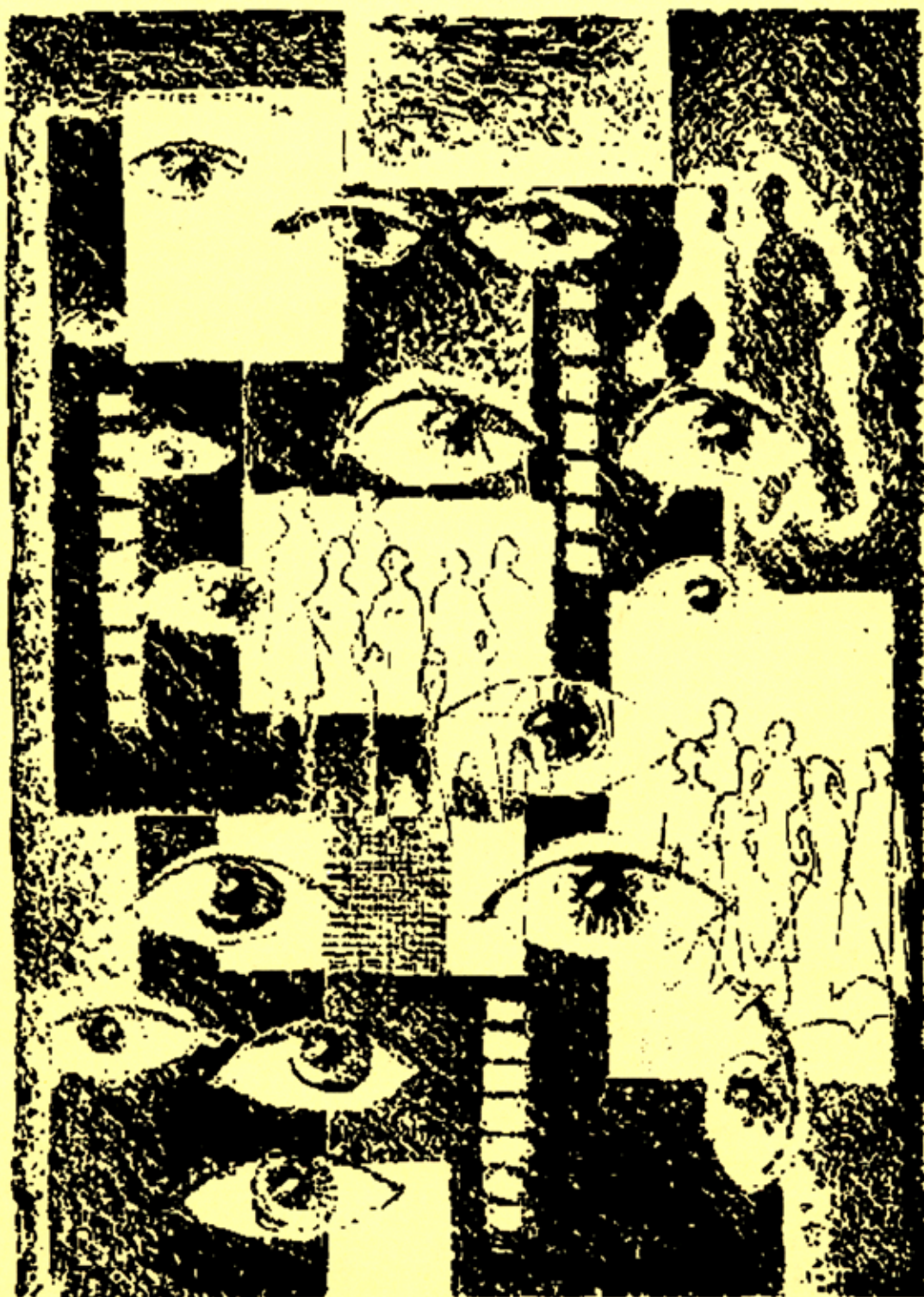

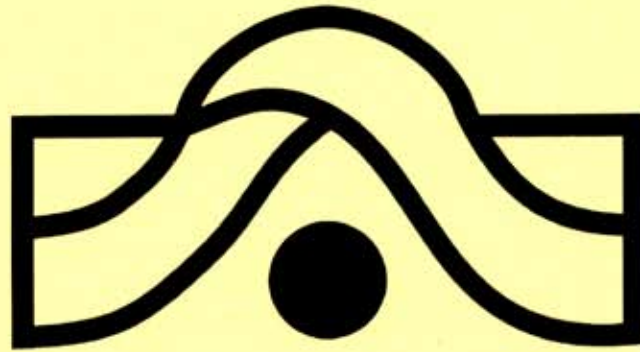
BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA PER A LA RECERCA I
RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI CINEMATogràFIC

ANY II NÚMERO 4 1r QUATRIMESTRE 1998

CINEMA RESCAT

RESUM DE LA CAMPANYA DE RECUPERACIÓ DE LA FILMOTECA ◊
FILMOGRAFIA OLIVÉ VAGUÉ ◊ EL MUSEU DEL CINEMA DE GIRONA

polisistem s.a.

C/Riera Basté, 52
08830 - Sant Boi de Llobregat (Barcelona)
Tel. 936545400 Fax 936400721
E-mail: polisistem@bcn.servicom.es
<http://www.polisistem.com>

Laboratoris de duplicació industrial:

- **Cinema**
- **Video**
- **CD**
- **Diapositives**

Especialització en restauracions cinematogràfiques.
Retolació i sonorització.

SUMARI

CINEMA RESCAT

ANY II NÚMERO 4

1r QUATRIMESTRE 1998

PORTADA

Tinta original de Josep M. Giménez i Botey realitzada l'any 1954 a Mèxic per il·lustrar la portada d'un llibre sobre cinema

EDITORIAL

5

COMENTARIS DES DE LA REDACCIÓ

6

OPINIONS

"Inauguració del Museu del Cinema de Girona"
per Anton Giménez i Riba

7

"El Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol"
per Jordi Pons i Busquet

8

"Biografia de Tomàs Mallol"
per Lluís Valentí i Buhigas

11

"El cinema i la Història de Catalunya"
per Anna Duran i Padrós

14

"Els films de lloguer. Les pel·lícules en format
substàndart a les botigues barceloneses els
primers anys de la postguerra: una felix
compilació d'obres d'art del cinema mut"
per Oriol Bassa i Bernadó

18

RESSONS DE L'ARXIU DE LA FILMOTECA

"Resultats de la campanya *Ajuda'ns a salvar
les imatges de Catalunya*"
per Anton Giménez i Riba

21

ZOÒTROP

24

NOUS TRESORS

"La recuperació del llegat cinematogràfic
del matrimoni Olivé-Martínez"
per Encarnació Soler i Alomà

27

CATÀLEG

"Filmografia del matrimoni Olivé-Martínez"
per Encarnació Soler i Alomà

30

NOTÍCIES I ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ

33

RESSENYES

36

ALTRES INFORMACIONS

43

CRÈDITS

Comissió directiva per a l'edició del Butlletí: Anton Giménez i Riba, Lluís Mascaró i Sansó, Pedro Nogales Cárdenas i Joaquim Romaguera i Ramió

Cap de redacció: Pedro Nogales Cárdenas

Equip de redacció: Manel Maigí Barreda, Cristina Marcos Sanguino, M. Pilar Mendoza Egea, Josep Miquel Rodríguez González, Trinitat Ortega Roca i Josep Lluís i Falcó

Assessors: José Carlos Suárez Fernández i Josep Estivill i Perez

Col·laboradors: Rebeca Martín i Jordi Arruga

Edició: Unitat del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili.
Plaça Imperial Tàrraco, 1
43005 Tarragona.
Tel. 977-559588 (Unitat de Cinema)
Fax. 977-559597
E-Mail: uicine@fll.urv.es
Tel. 977-559598 (Consergeria de la Universitat Rovira i Virgili)

Edita:

CINEMA RESCAT

ASSOCIACIÓ CATALANA PER A LA RECERCA I RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI CINEMATOGRAFIC
Rda. Cervantès, 87, 3r B
08304 MATARÓ

Junta directiva: Encarnació Soler i Alomà (Presidenta), Josep Estivill Perez, Ana Fernandez Alvarez, Mª Pilar Mendoza Egea, Pedro Nogales Cárdenas i Lluís Valentí i Buhigas

Si voleu enviar algun text a qualsevol de les seccions del butlletí, l'heu de fer arribar a qualsevol de les dues adreces que figuren més amunt. Tots els articles proposats per ser publicats seran valorats per la Junta Directiva de Cinema Rescat i se us en notificarà el resultat. Les opinions expressades en aquest butlletí responen exclusivament al parer dels seus autors. Cinema Rescat no se'n fa responsable.

TELECINE DIGITAL

RANK CINTEL 35 mm.

16 mm.

9 1/2

s8 mm

8 mm

Serveis Multimedia

Compressió MPEG 1 - MPEG 2
QUICK TIME - AVI - DVD
Desenvolupament de CDI, CD VIDEO

BETACAM S P
U-MATIC HI 8
PAL M PAL N 1" C
PAL SECAM NTSC
LASERDISC
SVHS / BETAMAX " / VHS

TOTS ELS SISTEMES
TOTS ELS FORMATS

Quan arribi aquest quart butlletí a les vostres mans, estarem a punt de celebrar la segona assemblea general de socis de CINEMA-RESCAT i els actes que amb el nom genèric de *CINEMA-RESCAT/TROBADA/DEBAT* el precediran. És d'interès de la junta de propugnar aquesta modalitat de trobades al voltant d'un tema que serveixi d'eix vertebrador. Enguany, el motiu de *Mirar la memòria* ens ha semblat un pretext per a revisar la fidelitat històrica del cinema documental oficial i l'alternatiu, en un marc immillorable: el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, a qui des d'aquestes línies, volem reiterar el nostre agraïment.

Més enllà de la vida de l'associació CINEMA-RESCAT, s'han produït dos magnes esdeveniments pel que fa al món de la cinematografia a casa nostra: l'un, la cloenda a nivell de Catalunya, de la campanya *Ajuda'ns a salvar les imatges de Catalunya*, de la Filmoteca de la Generalitat, i la inauguració del Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol a la ciutat de Girona. D'ambdós esdeveniments, trobareu a la revista sengles articles que informen abastament de la importància dels mateixos. Però voldríem, des d'aquesta editorial, expressar la nostra opinió vers cadascun d'ells.

Ajuda'ns a salvar les imatges de Catalunya ha estat una campanya que, endegada després de reiterades peticions per part d'institucions i persones vinculades des de múltiples vessants al patrimoni cinematogràfic, s'ha vist coronada amb una excel·lent i fructífera collita: més de 4000 rotlles de pel·lícules, entremig de les quals s'hi troben veritables joies. Per una part, volem expressar el nostre agraïment a la persona que, des de la institució pública -que té la comesa de conservar aquest patrimoni- va fer efectiva la seva posta en marxa: el senyor Antoni Kirchner, i per altra, a qui va rebre la missió de continuar-la, la senyora Natàlia Molero. A ambdós, la part de felicitació que en justícia els correspon. Per altra banda, és impossible relacionar i agrair la llarga llista de persones que, des d'un sector o altra, han fet possible que es materialitzés aquesta campanya. Hi ha però, un deute d'infinit agraïment que hem de retre a la persona que en aquest nostre país va ser el precursor, amb grans dificultats i perills, de la recuperació física de pel·lícules: el Dr. Miquel Porter i Moix veritable «instigador» moral -dit amb la més afectuosa expressió- de la campanya.

Els èxits assolits a la mateixa no és van veure coronats, però, amb una cloenda que fes honor al valor del què s'havia aconseguit. El 31 de març, al cinema Aquitània, hom va poder veure amb les millors «perles cinematogràfiques» de la campanya, un acte dels més freds i desangelats que l'administració ens ha ofert des fa temps. Entre el públic assistent s'hi comptaven molts dels dipositants de les pel·lícules, que no reberen ni una paraula d'agraïment, ni un parlament en què, vist el què hom acabava de veure a la pantalla, es justificués i reivindicués la necessitat d'haver iniciat aquesta comesa i de la propugnar la seva continuació per part de la institució convocant. Una ocasió malaguanyada que ens agradaria veure esmenada en alguna altra ocasió.

L'altre magne esdeveniment és, sens dubte, la inauguració el proposat 8 d'abril, del Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol. És prou conegut per tots la dificultat que ha suposat que aquesta gran col·lecció, sens dubte de les millors del món pel què fa al precinema, es quedés a casa nostra. Amb tot, des d'aquesta editorial, volem expressar el desig que el Museu del Cinema tingui una continuïtat- doncs de fet s'acaba en el moment en què comença aquell- i completi la seva evolució amb totes les etapes, tècniques i materials, que han fet possible la seva trajectòria. Estem ben segurs de l'èxit que assolirà el Museu del Cinema i valorem, sobretot, la tasca educativa que vol portar a terme.■

TALLER MECÀNIC

JULI CASTELLS

c. Ferlandina, 20 08001-Barcelona

Tel. 93 302.56.92

BOBINES D'ALUMINI

de totes les mides,
fins a 1 metre de diàmetre, per a
8 - S8 - 9 1/2 - 16 - 35 i 70 mm
Fixes, desmuntables,
Antiinèrcia i especials

CAPSES RODONES D'ALUMINI

per a tota classe de bobines.

GIRAFÀ

dispositiu per a projecció de
llargmetratges, amb rebobinat

films de pas	diàmetre de les bobines	màxim
S8 - 9 1/2	400 mm
16	650 mm
35	1000 mm

BOBINADORES

Diversos models manuals i
amb motor.

Regulació de velocitat, retenció i frens,
fins a 1000 mm de diàmetre

FABRICACIÓ D'ACCESSORIS
PER ENCÀRREC

DES DE LA REDACCIÓ

Com ja venim fent des del principi de la creació d'aquest butlletí, em tornat a fer una sèrie de canvis per tal que, vostès els lectors, pugueu gaudir més d'ell. Entre aquests destaca el de la maquetació, que en certa manera és un canvi a la seva concepció. Un altre que s'ha introduït és la creació d'una nova secció anomenada Zoòtrop que trenca totalment amb els antics esquemes de la revista.

En quant al contingut d'aquest nou número hi ha diverses coses que mereixen ser destacades. La primera és que la secció de Nous Tresors fa un repàs a la filmografia darrerament recuperada d'Olivé Vagué. En segon lloc dins de Ressons de l'Arxiu de la Filmoteca ens ofereixen un resum de la campanya de recuperació de patrimoni cinematogràfic que han dut a terme. Dins de la secció d'Opinió l'Anna Duran ens ofereix un breu assaig sobre <<El cinema i la Historia de Catalunya>>, Oriol Bassa escriu sobre els films de lloguer i des de Girona se'ns comenta les característiques del nou Museu del Cinema. També cal destacar el comentari sobre els preparatius de la propera assemblea general de CINEMA·RESCAT que serà al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona a finals de maig.

Un altra de les novetats és la portada. En aquest número tenim la reproducció d'un dibuix de Josep M. Giménez i Botey. Amb aquest dibuix s'inicia un nou projecte d'aquesta Associació: la creació d'un fons d'art relacionat amb el cinema. Des d'aquestes pàgines s'ha de fer uns breus apunts biogràfics de l'artista del que reproduïm el seu dibuix, que ha estat donat per el nostre soci Anton Giménez i Riba. Josep M. Giménez i Botey, va néixer a Barcelona l'any 1911. Va estudiar Belles arts i va destacar com a escultor i pintor. Abans de la Guerra Civil va fer diverses exposicions a Barcelona, però un cop començada la guerra, es va exiliar a Mèxic l'any 1937, on va desenvolupar pràcticament la totalitat de la seva obra. Va rebre diversos premis i va destacar com a col·laborador de la revista Pont Blau, òrgan de resistència i comunicació amb la intel·lectualitat de Catalunya. Finalment va retornar a Barcelona l'any 1964 on va morir deu anys després. ■

INAUGURACIÓ DEL MUSEU DEL CINEMA DE GIRONA

ANTON GIMÉNEZ I RIBA
soci de CINEMA·RESCAT

El passat dia 8 d'abril tingué lloc la inauguració oficial del Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol, magníficament instal·lat a la ciutat de Girona. L'acte inaugural, molt concorregut malgrat la data -o potser per això mateix-, fou iniciat per unes breus paraules de l'alcalde de la ciutat, Joaquim Nadal, donant la benvinguda a tothom, passant la paraula, tot seguit, a Joan Boadas, actual gerent de la Fundació Museu del Cinema, qui centrà la seva intervenció a agrair, especialment, l'esforç de tots els professionals i industrials que han aportat feina i dedicació més enllà del que hom pot considerar obligació, per tal d'oferir la esplèndida realitat del museu.

A continuació intervingué l'autèntic protagonista de la festa, Tomàs Mallol. Qui coneix a l'amic -i soci d'honor de CINEMA·RESCAT- Mallol sap de la seva facilitat de paraula, acompanyada quasi sempre d'una molt especial ironia que atorga a les seves xerrades una amenitat i interès abastament reconfortants. Ens recordà el seu inicial i infantil enlluernament per unes imatges que es bellugaven sobre una tela blanca, algun vespre d'estiu allà en el seu petit poble, Torroella de Fluvià -que de tan petit fins i tot no té, encara, cap «rotonda», ens digué Mallol acompanyant la frase amb un murri somriure-, en les ocasions en que arribaven, a aquell racó de l'Alt Empordà, l'Eugene i la Marie amb un estrany artilugi, transportat en carro, que instal·laven a la plaça davant de ca l'estanquer. El miracle del cinema a domicili. Però el petit Tomàs, a banda de les fascinants imatges, el que més l'interessava era l'aparell d'on emergia, precisament, el màgic ball de llum i ombres. D'aquelles primeres vivències en sorgí l'autèntica vocació vers el cinema i els aparells i, per tant, la posterior afecció al col·leccionisme.

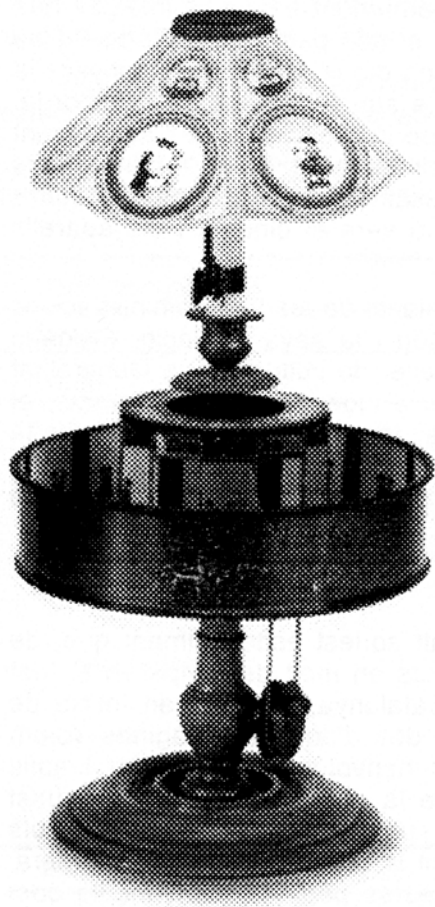
A partir de la seva intervenció, es succeïren las dels representants de les tres administracions que, junt amb la municipal, participen en la construcció del museu i la seva fundació: Frederic Suñé president de la Diputació de Girona, Joan Maria Pujals conseller de cultura de la Generalitat de Catalunya, i la delegada del govern central a Catalunya. Com a cloenda dels parlaments, el discurs del batlle de la ciutat Joaquim Nadal, el qual es centrà, fonamentalment, a valorar la importància que per la ciutat de Girona representa aquest museu i l'esforç que ha suposat l'adquisició de la col·lecció Tomàs Mallol, així com destacar la col·laboració entre totes les administracions.

Per molts motius, CINEMA·RESCAT no podia passar per alt aquest esdeveniment que, de ben segur, està predestinat a ser considerat un dels més rellevants en molt de temps en el trist panorama d'atenció pública vers el patrimoni cinematogràfic a Catalunya, bé sigui en forma de pel·lícula o de maquinària, com en aquest cas. No cal dir que des d'aquestes pàgines volem expressar la nostra satisfacció, al mateix temps que felicitar al benvolgut soci d'honor i amic Tomàs Mallol per a la consecució d'aquesta important fita, sobre la qual presentem, en aquest número de la revista/butlletí de la nostra associació, dos articles: l'un, un treball del consoci Lluís Valentí glossant la figura de Mallol i, l'altre, de Jordi Pons explicant la realitat del museu. No serà, però, de ben segur l'última vegada que en parlarem des d'aquestes pàgines, convençuts com estem que l'existència del Museu del Cinema anirà presentant, en el decurs del temps, temes suficients per a nous comentaris i reflexions. ■

EL MUSEU DEL CINEMA- COL·LECCIÓ TOMÀS MALLOL

JORDI PONS I BUSQUET
conservador del Museu del
Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol

El mes de gener de 1994, l'Ajuntament de Girona va adquirir la Col·lecció Tomàs Mallol per tal que fos el nucli del futur Museu del Cinema. Quatre anys més tard, el 8 d'abril de 1998, el Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol obria les seves portes a la ciutat de Girona. Més de 2.500 metres quadrats de superfície útil per a albergar l'únic Museu de Cinema de l'Estat Espanyol i amb una Col·lecció considerada com de les millors d'Europa dins l'àmbit de l'arqueologia del cinema i del cinema dels primers temps.

Praxinoscopi
Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol
Fotografia de J.M. Oliveras

El Museu del Cinema té la missió de fomentar la difusió, l'ensenyament i la investigació del llenguatge i la tècnica del cinema i de la representació de les imatges al llarg del temps, a través de la conservació, documentació, estudi, divulgació i exposició permanent de la Col·lecció Tomàs Mallol i també mitjançant l'organització de qualsevol tipus d'activitat formativa, divulgativa o de recerca que respongui a la finalitat abans esmentada. Per a dur a terme aquest objectiu, el Museu ofereix un ventall d'activitats i serveis que s'estructuren de la forma següent:

1. L'EXPOSICIÓ PERMANENT

Aquesta exposició, basada en els objectes de la Col·lecció Tomàs Mallol, ens permetrà gaudir d'un viatge on el protagonista és la imatge i la fascinació que sempre ha provocat en l'espectador de tots els temps. El fil conductor de l'exposició vol sintetitzar el desig que des de fa molts segles ha tingut l'home per "atrapar" la realitat en imatges, mostrar-les i meravellar o sorprendre els espectadors. Aquest desig ha donat lloc a una evolució tècnica i dels espectacles visuals que arrenca amb les ombres xineses i continua amb el que s'anomena l'arqueologia del cinema. Després del cinema, l'evolució ha continuat amb la televisió, les imatges digitals, la realitat virtual, etc. El Museu del Cinema vol explicar aquesta història, des dels seus inicis fins a la invenció del cinematògraf. En el

recorregut de l'exposició hi trobem projeccions audiovisuals, escenografies, rèpliques dels objectes originals per a manipular pels visitants, diversos nivells de lectura dels textos, etc. per tal que el mètode expositiu es pugui adaptar a tota classe de públic, combinant el principi pedagògic i científic amb l'esperit lúdic i d'entreteniment cultural.

2. SERVEIS I ACTIVITATS

El Museu vol esdevenir un centre cultural a l'entorn del món del cinema i de la imatge a partir d'una oferta permanent de serveis i d'una programació estable d'activitats temporals. Aquestes activitats i serveis es fonamenten en un doble objectiu:

- a) Oferir un ventall de productes diversos relacionats amb cinema i imatge que responguin a les necessitats i interessos dels diferents tipus públic potencial.
- b) En l'organització d'aquestes activitats i serveis, promoure la participació d'aquelles associacions o entitats que tenen objectius similars als del Museu o bé, fomentar i estimular la realització d'actes per part d'aquestes entitats.

2.1. Serveis permanents:

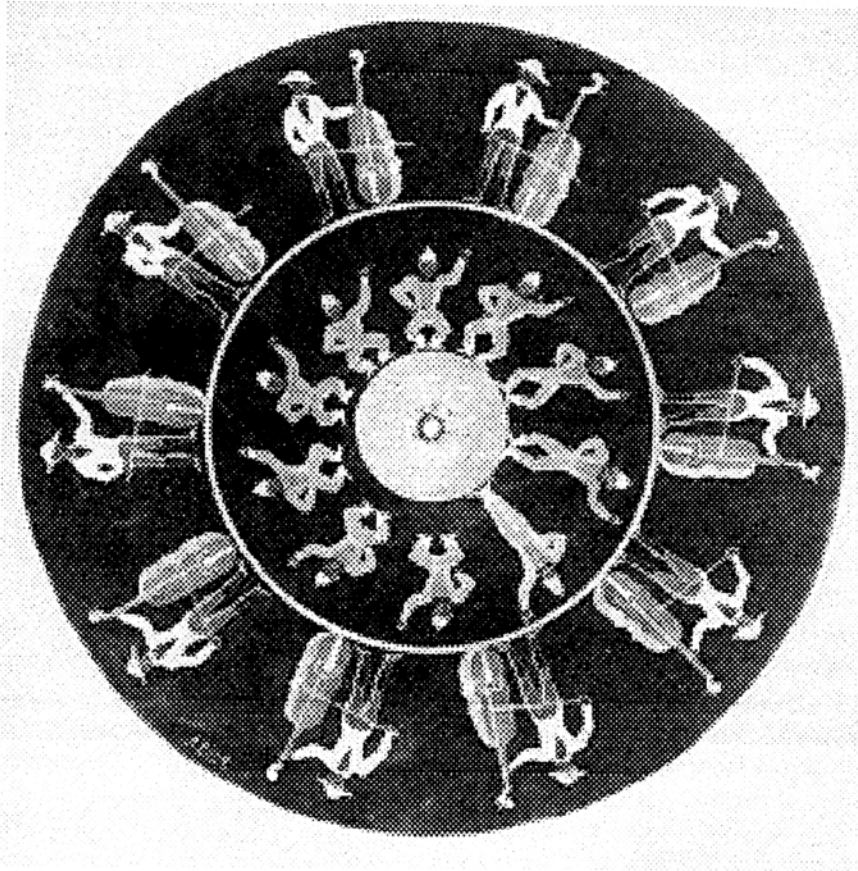
Els serveis permanents són:

- Servei de visites guiades per a grups en diferents idiomes.
- Servei pedagògic. Es proposa un seguit de programes educatius, que inclouen el monitoratge i els materials didàctics, amb l'objectiu de treballar de manera lúdica i didàctica alhora diferents aspectes del món de la imatge i de la història del cinema. Estan adreçats a tots els alumnes entre 3 i 18 anys. Les activitats proposades poden agrupar-se en: activitats de descoberta del Museu, tallers didàctics, activitats de cinema al Museu, activitats de música de cinema i visites per a professors.
- Centre d'Estudis i Documentació (actualment en fase de realització): Inclourà una biblioteca i videoteca especialitzada en la tècnica i els espectacles visuals anteriors al cinema i en el cinema primitiu, i la consulta de l'inventari de la Col·lecció Tomàs Mallol i dels objectes instal·lats en les sales de reserva del Museu.
- La Botiga del Museu del Cinema: Servei especialitzat en la venda de productes relacionats amb la temàtica del Museu, del cinema i de la imatge en general.
- Club d'Actors del Museu del Cinema (en preparació). Es tracta d'una agrupació d'amics del Museu, és a

Cartell publicitari Cine Nic
Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol
Fotografia de J.M. Oliveras

"El Museu del Cinema
té la missió de
fomentar la difusió,
l'ensenyament i la
investigació del
llenguatge i la tècnica
del cinema"

Placa de un Fenaquistoscopi
Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol
Fotografia de J.M. Oliveras

dir, totes aquelles persones que volen vincular-se al Museu, donar-hi suport, rebre informació de les seves activitats i gaudir de diversos avantatges tant del mateix Museu com d'altres incentius en equipaments i activitats externes.

2.2. Activitats temporals:

- Exposicions. El Museu disposa d'una sala d'activitats temporals on es programaran de manera estable diverses propostes relacionades amb el món del cinema i la imatge.
- Activitats de difusió. Projeccions, conferències, debats, publicacions, etc. de nivell divulgatiu adreçades a un públic majoritari. També inclouria tallers i visites adreçades a famílies, col·lectius de gent gran, associacions i entitats.
- Activitats de recerca i coneixement especialitzat, adreçades a universitaris i grups d'investigadors, afavorint la temàtica relativa a la prehistòria del cinema i del primers anys de la seva existència.

En definitiva, el Museu del Cinema té la intenció d'esdevenir un centre de dinamització i divulgació del món de la imatge i del cinema, sobre la base d'una programació continuada d'activitats i serveis de qualitat adreçats a un públic potencial molt ampli, i de la col·laboració amb entitats, amb objectius similars als del Museu, i del foment de llurs activitats. ■

BIOGRAFIA DE TOMÀS MALLOL

LLUÍS VALENTÍ I BUHIGAS
Soci de CINEMA-RESCAT

Tomàs Mallol neix l'1 d'agost de 1923 a St. Pere Pescador, Alt Empordà, dins una habitació gran i airejada que donava a tramuntana.

De petit era juganer, bromista i, especialment, li agradava el cinema. El cinema els arribava al poble, cada quinze dies, amb una carrossa de conte de fades, conduïda per un francès que viatjava acompanyat d'una jove, atractiva i discreta senyoreta; els dos, extravagants personatges, no podien dissimular una apassionant i controvertida història d'amor, digne de les millors pel·lícules de Hollywood.

La incondicional admiració que Mallol sentia per aquell home i la meravellosa màquina de projecció que transportava, poble a poble, va arribar al punt que de ben petit va construir tres projectors de cinema, el primer als vuit anys i el tercer als catorze.

D'adoslescent estudia a l'Escola Tècnica de Perits Industrials de Barcelona. Treballa, primerament, de la seva professió i després va fer de taxista. Va progressar fins a posseir una empresa amb varis taxis a la mateixa ciutat de Barcelona. Li agradava l'ofici de taxista perquè li permetia relacionar-se amb la gent i perquè li permetia guanyar-se bé la vida.

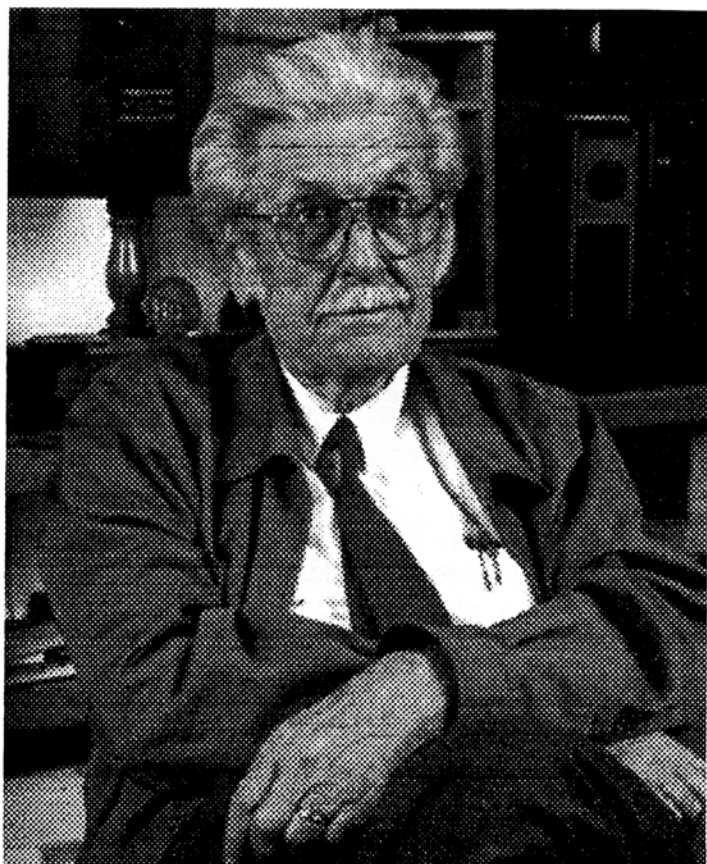
Exerceix de fotògraf afeccionat, aconseguint diversos premis en els concursos, entre ells a l'AFIC i el Centre Excursionista de Catalunya. L'afecció a la fotografia li va brindar l'oportunitat de treballar per una gran empresa de publicitat (Can Mané), fins que anys més tard es va establir pel seu compte, coincidint amb els inicis de l'esplendor de la Costa Brava.

En les temporades baixes de treball, l'hivern, rodava cinema en format de pas estret, dins la modalitat anomenada amateur. Va acabar trenta tres pel·lícules amb tota dignitat. Va ser

premiat en els concursos més importants del país, fins a aconseguir premis internacionals a l'estranger. Els concursos més importants eren el Nacional, que es duu a terme a CEC, d'àmbit estatal, i el de la UNICA, d'àmbit mundial, és itinerant i cada any és acollit per un país diferent adherit a la UNESCO, tot exercint un esplèndid anfitriónatge.

Les pel·lícules de Mallol són: (1956) *El pastor de can Sopes*. (1957) *L'Empordà*. (1958) *Hivern*. (1959) *Pozos semiartesianos*. (1959) *Amanecer*. (1959) *Il·lusió*. (1959) *Primer dia*. (1959) *Diálogo con el taxímetro*. (1960) *Patricia*. (1960) *Le tour au lac Lemán*. (1960) *De Chamonix au ciel*. (1961) *La guitarra y el mar*. (1961) *Cuatrocientos golpes*. (1962) *Zoo*. (1963) *Mástiles*. (1963) *Síntesis de primavera*.

"De petit li agradava el cinema i va construir tres projectors, el primer als vuit anys i el tercer als catorze"

Tomàs Mallol i Deulofeu.
Cineasta i col·leccionista.
Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol
Fotografia de J.M. Oliveras

(1963) *Caracol*. (1964) *Limpieza pública*. (1964) *Fever*. (1965) *Tres guitarres*. (1966) *Dos mosques*. (1966) *Arbres*. (1966) *IV Fira del dibuix i la pintura*. (1967) *Instante*. (1968) *Sempre*. (1969) *Daguerre i jo*. (1971) *Mar calma*. (1972) *Poca cosa sabem*. (1973) *Negre i vermell*. (1975) *Quan sóc perdut a l'ombra*. (1977) *Homenatge*. Totes elles rodades en formats estrets de 9'5, 8 i 16 mm, sempre en material reversible exceptuant les dues últimes que va treballar amb negatiu.

Els seus propis aparells de fer cinema i fotografia, van ser les primeres peces de la seva col·lecció; a mesura que li anaven quedant antiquats s'arraconaven i amb el temps van començar a formar un grup, primerament incomplet, però mercès l'esperit col·leccionista de Mallol el grup es va completant amb noves adquisicions fins a formar realment una col·lecció. Aleshores, Mallol, s'identifica profundament com a col·leccionista i com a tal s'apassiona bojament. En primer lloc, va obrint més camps a la col·lecció de fotografia i a la de cinema amateur, i amplia cada vegada més la temàtica de la col·lecció, que esdevé més extensa en el temps, fins al punt d'abarcant tota la història de la imatge lluminosa, arribant als temps més remots, el dels espectacles d'ombres orientals.

L'excepcionalitat del patrimoni de Mallol, està en l'ampli ventall de col·leccions que conté. Cada col·lecció està formada per les peces més representatives de la seva antologia, sense donar lloc a grans buits ni a repeticions. A aquests valors s'hi ha d'afegir el caràcter dels objectes únics, com els prototipus, documents originals, pintures i dibuixos. Les pròpies col·leccions en sí, es valoren per la seva estructura narrativa que desplegen i per la categoria individualitzada de cada un dels objectes.

La col·lecció s'estructura en set apartats temàtics: el precine, la fotografia, el so, el cinema primitiu, el cinema de pas estret, el cinema com a joguina i la televisió incipient.

Dins l'apartat infantil, destaca la col·lecció de cine NIC, per ser pionera en aparells de joguines per ser manipulades pels nens i, en segon lloc, per la paternitat de l'invent. Els germans Nicolau de Barcelona enregistraren la primera patent l'any 1931, el van fabricar i l'exportaren a tots els països industrialitzats del moment, fins a arribar a Argentina i Japó. El cineasta empordanès va evitar que es dispersés el llegat NIC i va impedir que s'escapés cap a Bèlgica. En aquesta secció es guarden gelosament prototipus, dibuixos originals, plantilles d'encunyació, patents, llibres d'administració de l'empresa i totes les joguines de la marca NIC. La pròpia col·lecció és el millor homenatge que s'ha pogut realitzar als germans Nicolau i als invents que van concebre per distreure als nens i honorar la nostra terra, pionera en aquesta modalitat de cinema.

A la col·lecció de cinema amateur, hi ha una recopilació complerta de Pathé Baby, des del primer model fins l'últim. Destaca per damunt de les altres peces el prototipus Constinsouza. De

la Pathé també és guarden pel·lícules, catàlegs i accessoris. Completa l'amateur totes les demés marques que varen fabricar càmeres i projectors de pas estret.

El rei del museu és el precinema. A grans trets destaquem tres esferes xineses, anamorfosis del segle XVIII, sobretot el cònic i la col·lecció de dibuixos anamòrfics; un guinyol del segle XVII i uns autòmats del XVIII; miniatures del segle XVII pintades sobre mica. Respecte a la llanterna màgica cal destacar la Molteni i les plaques mòbils i fixes pintades a mà per artistes suposadament de l'Escola d'Olot, possiblement Bergues; són de temàtica paisatgista i representen entorns catalans fàcilment localitzables. Vint fantasmagories originals atribuïdes a Mr. Robertson, són de finals del segle XVIII.

La secció bibliòfila inclou la primera edició d'*Ars Magna Lucis et Umbrae* (1646) d'Athanassius Kircher, *Magiae naturalis* (1559) de Giani Baptista della Porta, *La perspective curieuse* (1668) de François Niceron, *Romani Collegii Societatus Jesu Museum* d'Athanassius Kircher (segle XVII), *Leçons de Phisique Experimental* d'Abe Nollet (segle XVIII) i una col·lecció de revistes de *La nature*, final del segle XIX que documenten els últims invents que precedeixen al cinematògraf, així com el propi cinematògraf. El museu també conserva el primer laboratori de fotografia portàtil (any 1840). Les cronofotografies de Démeni i les de Marey. La Toupie fantoche d'Emile Reynaud. El Choreutoscopi de Beales i el Taquiscopi d'Anschütz, incipients aparells de projecció. El primer fonògraf construït per la factoria Edison. El cinematògraf Lumière. I el primer televisor que va rebre imatge animada.

Els museus més coneguts d'Europa en aquesta especialitat són el MOMI de Londres i el Henri Langlois de París, que brindem un explícit culte a mitomania estàndard, exposant vestuari, iconografies, maquetes i decorats representatius d'arquetipus, artistes i pel·lícules que s'han produït especialment a Hollywood. En canvi Mallol es caracteritza pel culte al propi artilugi cinematogràfic, remuntant-se a qualsevol ingeni per incipient que aquest sigui. El concepte de la col·lecció Mallol s'acosta més al Musée Nicephore Niepce de Chalon (França), al Museo Nazionale del Cinema de Torino (Itàlia) o a l'apartat de cinema i fotografia del Museu d'Arts et Metieurs de París.■

"Va ser premiat en els concursos amateurs més importants del país i també va aconseguir premis internacionals"

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

EL CINEMA I LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

ANNA DURAN I PADRÓS

Professora dels Estudis de
Comunicació Audiovisual UPF

"Aceptar los cambios que los films tradicionales proponen no significa romper con la verdad histórica, sino aceptar otras maneras de relacionarnos con el pasado, otra manera de enfocar la reflexión sobre de donde venimos, adonde vamos y quiénes somos. El cine ni reemplaza la historia como disciplina ni la complementa. El cine es colindante con la historia, al igual que otras formas de relacionarnos con el pasado como, por ejemplo, la memoria o la tradición oral."

Robert A. Rosentone¹

El cinema -en tant que testimoni d'un espai i d'un temps- es presenta com un mitjà essencial no només per reconstruir el nostre passat, sinó també per recuperar-lo, visitar-lo i reconèixer-lo. La recuperació d'aquesta memòria, que és el cinema, ens possibilita -més enllà de la tradició escrita i oral- no tan sols assumir la nostra història, sinó també, transmetre-la. El cinema plasma la història en imatges i al mateix temps en forma part. Forma part d'uns fets polítics, culturals, de l'evolució d'una societat, de la vida quotidiana, mentalitat i manera ser o de fer d'una o altra època determinada.

Coneixem les arribades de tren i sortides dels treballadors de les fàbriques, tenim accés a documentals, antologies de films primitius i avantguardes cinematogràfiques, sabem quins films il·lustren les guerres, unificacions, revoltes i pacificacions, coneixem anàlisis teòriques de tots aquests materials, tot així ens ajuda a conèixer la història... la història dels altres. Però portem ja a les nostres espatlles molts anys de cinema com per permetre'ns també, assolir-lo com a emissari de la nostra pròpia història².

"Le cinéma, véritable agent de l'Histoire, exerce son action grâce à des moyens spécifiques. Mais l'historien commencé à peine à pressentir que le cinéma, à travers un discours explicite, permet d'atteindre l'implicite et constitue, documentaires ou fictions, un ensemble d'archives inestimables."

De Cinéma et Histoire. Marc Ferro³

¹ ROSENSTONE, Robert A.: *El pasado en imágenes. El desafío del cine a nuestra idea de la historia*, Ariel, Barcelona, 1997.

² Aquest fou el punt de partida per a la selecció de documents cinematogràfics per al fons de la Mediateca del Museu d'Història de Catalunya.

³ FERRO, Marc: *Cinéma et Histoire. Le cinéma, agent et source de l'histoire*, Éditions Denoël/Gonthier, Paris, 1977.

"El cinema es presenta
com un mitjà essencial
per reconstruir el
nostre passat"

Amb aquest propòsit, suggerim fer un breu i modest assaig del que ens permetria una lectura històrica d'alguns films, o una lectura cinematogràfica de la nostra història, dos eixos essencials per a interrogar-nos sobre la relació entre el cinema i la història. Els punts de partida per a aquesta doble lectura són, d'una banda, la ficció cinematogràfica i de l'altra, material documental i d'arxiu⁴.

Entenem la *ficció cinematogràfica* com un document bàsic d'un moment històric, no tan sols centrat en el seu argument, sinó com a testimoniatge d'una època determinada. Aquest concepte és el que ens permet de fer una lectura històrica del film i una recerca d'un valor documental que descobrim al seu interior mitjançant uns signes que ens il·lustren sobre uns fets, unes modes, uns costums

i unes formes de vida determinats. El film, reconegut com un element il·lustrador de societats passades i presents, independentment de les seves virtuts estètiques, ens permet d'entendre la nostra història i un imaginari col·lectiu.

Partint d'aquestes premisses, trobem diversos llargmetratges (alguns a mig camí entre la ficció i el documental) basats en diversos fets de la nostra història: el Modernisme, l'evolució d'una societat industrial, la Setmana Tràgica, la Mancomunitat, la dictadura de Primo de Rivera, la Proclamació de la República, la Guerra Civil, els Fets de Maig, la Batalla de l'Ebre, la resistència antifranquista, el boom turístic dels anys seixanta, la immigració o la transició democràtica.

Entre aquests films podríem citar: *L'Espoir/Sierra de Teruel* (André Malraux, 1939), *Vida en sombras* (Llorenç Llobet, 1948), *A tiro limpio* (Francesc Pérez-Dolz, 1963), *La piel quemada* (Josep M. Forn, 1967), *España otra vez* (Jaime Camino, 1968), *La Respuesta/M'enterro en els fonaments* (Josep M. Forn, 1969), *La ciutat cremada* (Antoni Ribas, 1976), *Las largas vacaciones del 36* (Jaime Camino, 1976), *La vieja memoria* (Jaime Camino, 1977), *La rutas del Sur* (Joseph Losey, 1978), *Companys, procés a Catalunya* (Josep M. Forn, 1979), *La plaça del diamant* (Francesc Betriu, 1982), *I el vent de l'illa* (Gerardo Gormezano, 1987), *Gaudí* (Manuel Hueriga, 1988), *La febre d'Or* (Gonzalo Herralde, 1992) *Tierra y Libertad* (Ken Loach, 1995), entre molts d'altres.

Pel que fa al material cinematogràfic, documental i d'arxiu, no cal dir que tenim molt camí per recórrer. Comptem amb una gran quantitat d'imatges d'arxiu, de cinema amateur, de noticiaris i reportatges d'actualitats, i el que ens queda per conèixer a partir del material que s'està recuperant des de diferents iniciatives locals, campanyes de recuperació i crides a la conservació de material cinematogràfic. Totes aquestes imatges conformen una parcel·la única i irrepètible del nostre món filmat, de realitats filmades⁵, i caldria assumir-les en tant que document històric en sí mateix, no única i exclusivament com a imatge de recurs que pren sentit en el muntatge, il·lustrant una veu en off d'un reportatge o documental, sinó com a productor i transmissor de la història.

Tots aquests documents no només ens parlen dels grans fets, dels personatges essencials per a la nostra història com puguin ésser Dolores Ibárruri, Pau Casals, Carrasco i Formiguera,

⁴ En aquest cas, hem partit de material cinematogràfic que es troba, bàsicament, a l'Arxiu d'Audiovisuals de la Generalitat.

⁵ "Loin de "réfléter" tel événement, telle action, telle réalité donné, le film les construit (quand il en les suscite pas); il les produit comme événements filmiques, réalités filmées".

Jean-Louis COMOLLI/Jacques RANCIÈRE: *Arrêt sur Histoire*, Editions du Centre Pompidou, Paris, 1997.

Francisco Franco, Cambó, Puig i Cadafalch, Gaudí, Frederica Montseny, Prat de la Riba, Alejandro Lerroux, Lluís Companys i un llarg etcètera, sinó també de tots aquells indrets geogràfics i personatges desconeguts que conformen una història anònima i quotidiana.

Documents com *Procesión de las hijas de María de la iglesia parroquial de Sans* (1902), *Festa Major de Tàrrega* (1914), *Aplech de l'Olla a Joncadella* (1920), *Festa Major de Sant Feliu de Llobregat* (1925), *Festa Major de Vilafranca* (1929), *Corpus a Sùria* (1930), o el magnífic *Barcelona, Carnaval de 1928*, amb les seves carrosses engalanades per diferents cases comercials -Casa López, Pines Villarroel, Casa Kaol i Litínicas Dalmau-, entre molts d'altres, ens permeten conèixer una gran diversitat de tradicions i costums populars.

Fotograma de la pel·lícula *Visita de comte Ciano a Tarragona* (1939) de Francesc Llevat

Així mateix, es conserven una gran quantitat de films que revelen l'evolució industrial de la nostra societat, la revolució dels transports, la transformació del paisatge urbà, imatges com *Barcelona en Tranvia* (1909), *Fàbrica de Cimen Sansón* (1919 aprox.), *Fabricació del ciment Asland a Castellar de n'Hug* (1919 aprox.), *Salón Internacional del Automóvil* (1922), *Visita Regia a la fàbrica La España Industrial* (1930), *El Masnou* (1926 aprox.), i el gran nombre de material sobre l'Exposició Internacional del 1929, en són testimoni. *La Visita d'Alfons XIII a la colònia Lacambra* (anys vint), descriu acuradament la fosa i laminació de l'aram però no deixa d'ésser interessant descobrir l'estil de vida de la burgesia industrial, el funcionament de la colònia de treballadors o el que podria ésser, potser, un dels primers serveis de càtering de l'Hotel Ritz de Barcelona. *Flor del Día* (1910 aprox.) narra detalladament la fabricació de les pastes Saula però alhora reflecteix l'evolució de la maquinària, la divisió del treball, l'exportació de la pasta a l'estranger, així com la presència de la dona al treball industrial.

Documents com *Huelga general de Agosto en Barcelona*, (1917), *Conmemoración del 13 de septiembre*: commemoració del cop d'Estat de Primo de Rivera celebrada l'any 1928 amb l'assistència del general, *Visita de SSMM los reyes a Barcelona* (1923), *Barcelona. Corpus Christi* (1929), *Inauguració dels grups escolars "Primo de Rivera"* (1929) o els diferents actes protagonitzats per Alfons XIII, ens aporten, entre molts d'altres, informació de la vida política i oficiosa dels anys vint. No podem oblidar *Gent i Paisatge de Catalunya* (1926), un film amb un gairebé incalculable nombre de personatges del món de la política, la cultura, els esports, la pintura, la música, l'arquitectura, la literatura, l'escultura, etc, que constitueix el millor retrat de la Catalunya dels anys vint.

Dels anys trenta comptem amb les espectaculars imatges de la *República Catalana*: *Macià, Companys* (1931-36), *Proclamació de la República Catalana* (1931), amb la gran multitud de ciutadans celebrant-ho pels carrers de Barcelona o amb les imatges de la inauguració del Parlament de Catalunya de *Un dia per a la història* (1932). La inauguració d'unes escoles municipals a *Visita del president Macià a Sùria* (1932), mostra la tasca educativa portada a terme per la Generalitat Republicana. L'enterrament del president Francesc Macià a *Luto en Cataluña* (1933), el *Mítting de la Lliga Catalana a Sitges* (1934) amb Francesc Cambó dirigint-se a la gran multitud assistent a l'acte, o l'*Arribada del President Companys a Barcelona* (1936) -un cop celebrades les eleccions de febrer de 1936-, juntament amb Martí Barrera, Lluhí i Vallescà, Pérez Farràs, Ventura Gassol o Joan Comorera, són alguns dels documents que defineixen aquesta etapa republicana.

La producció de reportatges de guerra o imatges propagandístiques com *Ayuda a Madrid* (1936), *Reportaje del movimiento revolucionario en Barcelona* (1936), *Teruel ha caído* (1937), *Refugees in Catalonia* (1937/38), les impressionants imatges del multitudinari enterrament del dirigent anarquista Bonaventura Durruti o la tasca de la reraguarda en la reconstrucció d'edificis, escoles, camins, i arribada de columnes de voluntaris a *Aragón* 1937, són alguns dels testimoniatges

"Suggerim fer un breu i modest assaig del que ens permetria una lectura històrica d'alguns films, o una lectura cinematogràfica de la nostra història"

de la Guerra Civil. Un film com *Catalunya Màrtir/Le Martyre de la Catalogne* (1938), que mostra els diversos bombardejos per part de l'aviació alemanya i italiana a diferents poblacions catalanes, especialment Barcelona, Granollers i Lleida, la tasca de desenrunament i el trasllat de les víctimes, hauria d'ésser un document gairebé obligat de veure en l'estudi d'aquesta etapa de la nostra història.

La Gran parada militar en Barcelona con asistencia de S.E. el jefe del estado y generalísimo de los Ejércitos nacionales (1939) recull la commovedora arribada a Barcelona de les tropes nacionals i la gran desfilada militar per la Diagonal de les brigades motoritzades, els batallons d'infanteria i els "Tercios Navarros", mentre a *La liberación de Barcelona*

(1939) les dones de l'"auxilio Social" distribueixen menjar entre la població i el general Yagüe és aclamat a la seva arribada a la Plaça Catalunya. Documents com *Concentració Provincial de F.E.T. i de les J.O.N.S.* (1939) a Reus, la celebració de les *Fiestas de las santas de Mataró en el año de la victoria* (1939), *Igualada y sus caídos en el Frente Nacional* (1939), *Visita del comte Ciano a Tarragona* (1939), *Concentració falangista a la Selva del Camp* (1940), o la *Visita de Franco a Reus* (1942), són algunes de les imatges que recuperen la postguerra i els primers anys de la dictadura.

Films com *La Nova Cançó* (1975/76), *Manifestació a Sant Boi de Llobregat* (1976) *Catalans Universals*, *Marxa de la Llibertat* (1976), o la sèrie de *Noticiaris de Barcelona*, marcarien una etapa històrica més recent, una etapa que ja no és coberta -com ho va ser en unes altres èpoques- pel cinema, sinó per la televisió.

Per tot això, perquè el nostre patrimoni cinematogràfic forma part, recupera, actua, produeix, reproduïx i sobretot, transmet el nostre passat, cal conservar-lo. Perquè sense la conservació de les obres no hi ha memòria però no hem d'oblidar, que si no les mostrem i les fem conèixer, tampoc. ■

Fotograma de la pel·lícula *Visita de Franco a Reus* (1942) de Francesc Llevat

ELS FILMS DE LLOGUER

LES PEL·LÍCULES EN FORMAT SUBSTÀNDARD A LES BOTIGUES BARCELONINES ELS PRIMERS ANYS DE LA POSTGUERRA: UNA FELIÇ COMPILACIÓ D'OBRES D'ART DEL CINEMA MUT

ORIOI BASSA I BERNADÓ
soci de CINEMA·RESCAT

L'aïllament econòmic va dificultar la normalització de les importacions en una postguerra que, en segons quin aspectes s'allargà quasi vint anys. Aquest fet junt amb la inactivitat de les productores franceses durant la segona guerra va provocar que la major part dels estocs de pel·lícules de lloguer en pas substàndard 9,5 mm i 16 mm quedessin congelats i es nodrissin exclusivament dels catàlegs anteriors a 1936 plens d'excel·lents films de l'època muda.

Suposo que molts recordaran, com jo mateix, les sessions familiars, escolars o parroquials dels diumenges a la tarda, on una vella màquina de cinema -de 16 mm o de 9,5 mm-, evidentment muda, projectava antigues pel·lícules còmiques i de dibuixos, acompanyades segons el gust i la cinefila del que les programava d'alguns grans clàssics del cinema silent.

Les pel·lícules provenien dels extensos catàlegs que la Kodak i la Pathé posaven a l'abast dels afeccionats en 16 mm i 9,5 mm, on es podien trobar de tot, des de films importants a curiositats, des de cinema primitiu a noticiaris de mes o menys actualitat, i entre mig deliciosos curts argumentals molt primitius.

No eren gaire nombroses les botigues que es dedicaven a llogar films. Recordo especialment quatre, perfectament dotades de pel·lícules en els dos formats amb una bona quantitat de títols i amb una acurada conservació de les còpies, cosa no sempre fàcil per la dificultat en renovar-les. Eren **Cinematografia Amateur** a la Ronda de l'Universitat, **Casa Alexandre** al carrer de Sant Pau, **Casa Vila** al carrer de Tallers -que encara existeix- i **El Cine Familiar** a la Rambla cantonada Portaferrisa. A aquestes quatre s'hi hauria d'afegir la **Kodak** al Passeig de Gràcia, en la botiga que avui ocupa Salvador Serra, que només tenia pel·lícules de 16 mm i **Amigos del Catecismo** que a més subministrava filmines i material didàctic a les escoles i centres parroquials i que a una època en que era molt difícil importar projectors va fer-ne construir un -compatible pels dos formats de 16 mm i 9,5 mm- de funcionament molt senzill amb solucions molt més enginyoses i pràctiques que el Paillard-Bolex, el projector bifilm de més prestigi i qualitat del mercat.

De les llistes de títols en lloguer que hi havia en aquestes botigues podríem fer-ne quatre grups temàtics: el cinema còmic, el d'animació, els llargmetratges i una mena de calaix de sastre amb petites joies al mig de coses sense interès.

El cinema còmic, molt nombrós es centrava especialment en els films de Chaplin per la Mutual, alguns títols de l'Essanay i *The Pilgrim* (1923), Mack Sennett (amb films interpretats per Fatty Roscoe Arbuckle, Monty Banks i d'altres), Hal Roach (amb films de Harry Snub Pollard, Harold Lloyd i Stan Laurel, abans de formar parella amb Hardy), films interpretats per nens a l'estil

OPINIÓ

dels Our Gang i d'altres interpretats per animals. És curiosa l'absència quasi total de cinema còmic francès en especial de Max Linder del què tan sols n'hi havia una petita representació.

El cinema d'animació, amb curiositats com pel·lícules franceses dels anys 10 fetes per Lortac i Rabier, un impagable *Aladí* i fragments d'altres deliciosos films de siluetes de Lotte Reiniger i sobre tot quasi l'obra completa de Pat Sullivan i el seu gat Fèlix.

En el capítol dels llargmetratges s'hi podien trobar excel·lents mostres de cinema francès (*La roue*, *J'Accuse* i una versió reduïda del *Napoleon* d'Abel Gance, *Le voyage imaginaire* i *Un chapeau de paille d'Italie* de René Clair, *L'argent* i *Feu Mathias Pascal* de Marcel L'Herbier, *Carmen* i *Visages d'enfants* de Jacques Feyder i films de Turjanski i altres exiliats russos), bastant cinema alemany d'Eric Pommer (*Faust*, 1926 de Murnau; *Die Nibelungen*, 1924; i *Metropolis*, 1926 de Fritz Lang; *Variete*, 1925 de Dupont; o *Er heilige berg*, 1926 d'Arnold Frank interpretat per Louis Trenker i Leni Riefenstahl).

Al calaix de sastre hi havien coses tan curioses com alguns films d'art com *Assassinat du duc de Guise* (Calmettes i Le Bargy -1908) i *L'arlessienne* (Calmettes -1909), alguns capítols de *La passion* (Zecca i Nonguet -1902-1904) en alguns casos llastimosament barrejats amb fragments d'un *Christus* posterior sense cap mena d'interès i produït per l'Associació de la Bona Premsa alguns anys després, o una versió reduïda de *Wege zu kraft und schonheit* (Dr. Nicholas Kauffmann i Wilhelm Prager-1925) film alemany d'exaltació de la bellesa del cos humà amb incipients referències a les teories sobre la puresa de la raça i una bona quantitat de documentals educatius, curiositats i noticiaris.

És sorprenent l'absència de cinema americà de llargmetratge, a les llistes de films en 9,5 mm. Tan sols alguns westerns de segona fila i escenes fragmentades d'un parell de comèdies d'aventures molt primitives interpretades per Douglas Fairbanks. De films d'altres cinematografies, només recordo un fragment de la *Dama de les camèlies* de la Bertini i un melodrama rodat a la Costa Brava que es deia quelcom semblant a *L'enfant trouvé* i que en el seu temps havia estat distribuït per la Pathé.

Dels catàlegs Pathé en 9,5 mm hem de fer esment de petits fragments de pel·lícules amb una durada màxima de 4 minuts, muntats en uns caixetins rodons i destinats als primitius projectors Pathé-Baby, en els quals els suports dels rotlles de més durada es venien com un accessori. Amb tan poca capacitat -deu o vint metres de pel·lícula- el contingut es composava generalment de fragments de les pel·lícules més llargues del catàleg general. Hi havia però alguns títols que només estaven en aquesta mena de píndoles cinematogràfiques dividits en parts de tal manera que una pel·lícula podia tenir diverses parts. En aquest sistema recordo pel·lícules com

The pilgrim amb sis parts i *Napoleon* que es venia amb títols diferents per cada episodi, *Napoleon conquista Egipto* (3 parts) o *Napoleon en Santa Elena* (2 parts). Per la poca operativitat i la fragilitat de la pel·lícula, aquests caixetins es destinaven només a la venda.

A les llistes en 16 mm de la Kodak es trobaven gairebé els mateixos curts còmics que a les de Pathé, alguns films de Buster Keaton -no massa-, westerns de Tom Mix, dibuixos animats de Koko i Fido dels germans Fleischer, del Crazy Cat de Harrisson i Gould, un parell d'Alícies de Disney i curiosament quasi cap film de Fèlix el gat, molts noticiaris i documentals i alguns llargmetratges nord-americans com *Sunrise* (1927-Murnau) *Nanook of the north* (Flaherty-1922), *The*

"Suposo que molts recordaran les sessions familiars, escolars o parroquials dels diumenges a la tarda, on una vella màquina projectava antigues pel·lícules"

CINE Y FOTOGRAFIA

MATERIAL FOTOGRAFICO
ALQUILER DE FILMS 9,5 y 16 mm.
PROYECCIONES A DOMICILIO

CASA ALEXANDRE

Sra Jòhlu, 4 (cerca Hamhlig)
Teléfono 21 35 39
BARCELONA

VENTA Y CAMBIO DE TODA
CLASE DE APARATOS

Anunci publicitari a la revista Otro Cine, núm. 1, 1952

iron horse (John Ford-1924), *Lady Windermere's fan* (Lubitsch-1925), *The covered wagon* (James Cruze-1923) i poques coses més.

A mitjans dels anys 50 van començar a arribar nous títols procedents d'empreses editores, en especial les franceses Pathé i Film Office i la nordamericana Castle Films i d'altres que ja van aportar títols més actuals i algunes versions mudes de pel·lícules sonores subtitulades. Poc temps després la normalització amb noves distribuïdores de films sonors van arraconar tot aquell vell material.

No se que se'n deu haver fet de tot aquell allau de títols interessants, quants se'n deuen haver perdut i quants conservats. Encara en els meus primers anys de cineclubisme vaig poder, amb l'ajuda d'en Castillo, d'en Pineda i d'altres col·leccionistes i amb el que quedava a can Vila, a Catefilms, successora d'aquells Amics del Catecisme i a la Casa Pibe de Madrid, rescatar-ne alguns i fer unes quantes projeccions.

Després, poques, ben poques pel·lícules he vist o he trobat d'aquelles atractives llistes.■

RESULTATS DE LA CAMPANYA AJUDA'NS A SALVAR LES IMATGES DE CATALUNYA

ANTON GIMÉNEZ I RIBA
conservador de la Filmoteca.

El passat dia 30 de març, a la sala de la Filmoteca a Barcelona, tingué lloc una sessió especial en la que es projectaren unes pel·lícules (entre fragments i senceres), a tall de mostra dels resultats pràctics que ens ha aportat el desenvolupament d'aquesta campanya. El programa escollit va pretendre il·lustrar, i exemplaritzar al mateix temps, cadascun dels gèneres i tipus de cinema recuperats i les diversitats d'origen de les mateixes.

Sota els apartats: noticiaris cinematogràfics, reportatge polític, documental sobre art, cinema familiar, cinema industrial, reportatge pedagògic, visions d'una ciutat, cinema amateur i cinema de ficció professional, la pantalla del cinema Aquitània mostrà, una darrera l'altra, les imatges dels tretze films seleccionats: *Alfonso XIII en Versalles* i *Alfonso XIII en Vincennes*, noticiaris Pathé de 1906 (probablement els materials més antics recuperats en el sí de la campanya), *Salida de la iglesia después de oír Misa* (un reportatge realitzat a Capellades, datat entorn de 1914, on se'ns mostra que, amb motiu d'una missa, s'organitzà una manifestació "Jaumista" [Carlista]), *Joan Borrell i Nicolau, escultor* (entre 1920 i 1930) (un documental sobre aquest artista plàstic nascut a La Pobla de Segur el 1888 i finat a Barcelona l'any 1951, autor, entre altres, de les escultures a Mossèn Cinto Verdaguer del monument de la Diagonal de Barcelona, la del compositor Garreta a Sant Feliu de Guíxols i l'estàtua jacent del bisbe Torres i Bages en el mausoleu de la catedral de Vic), *Familia Moreno a Manila* (ca.1930) (una filmació en 16 mm que ens mostra una família barcelonina a la ciutat de Manila, entorn del 1930, amb l'ambient dels seus carrers i les seves gents), *Kohler, máquinas de coser y hacer medias* (1919) i *Manufactura mecánica de alpargatas finas Juan Escarpenter & Co.* (Canet de Mar, 1930) (dues mostres ben característiques i representatives del cinema industrial a Catalunya), *Colònia escolar "Vilamar", Calafell estiu 1932* (un reportatge realitzat per l'Ajuntament de Barcelona amb intencionalitat pedagògica, que ens mostra el desenvolupament d'unes colònies estiuenques a la platja de Calafell, per a infants de la capital), *Buntes Barcelona* (1934) (un magnífic reportatge de caire "turístic" sobre la ciutat de Barcelona, realitzat per l'austriac Willy Goldberger per encàrrec de la productora alemanya Kiba Filmverleih), *El alegre Paralelo* (1964) (una molt diferent visió de la ciutat de Barcelona, en un interessant documental realitzat per Enric Ripoll-Freixes i Josep Maria Ramon que ens mostra, en contraposició a les "idíl·liques" imatges de *Buntes Barcelona* i en una demostració molt més humana, un emblemàtic espai concret de la ciutat i des d'un enquadrament psicològic a ran de terra).

Dins l'apartat dedicat al cinema amateur del que Catalunya, com és ben sabut, ha estat

RESSONS DE LA FILMOTECA

capdavantera, vàrem poder contemplar les bucòliques imatges d'una generosa natura, fotografiada en un esplèndid blanc i negre pel cineista Joan Salvans l'any 1934 sota el títol *Pallars i Ribagorça, impressions d'un càmping*, mentre que Emília Martínez d'Olivé, la que fou esposa del guardonat cineista barceloní Joan Olivé Vagué -nou premis Ciutat de Barcelona-, ens ensenyà l'artesanía de les puntes de boixet que ens narra el seu documental *Encaje de bolillos* (1958), realitzat quasi íntegrament a la localitat maresmenca d'Arenys de Munt. L'última pel·lícula del programa, dins l'apartat de cinema de ficció professional, fou *L'hereu Xirinola/Draps i ferro vell* (1931), que es mereix un comentari apart.

Òbviament, el gènere de ficció no podia faltar en aquesta selecció programada. I encara més tractant-se d'aquest film recuperat, ja que malgrat esmentar-se en moltes bibliografies i històries del cinema a Catalunya, aquesta pel·lícula era de les moltes -massa- considerades perdudes, ja que no es trobava conservada en cap filmoteca. Encara que és una producció francesa, una versió catalana realitzada a l'època per Magí Murià fou la que ostenta el curiós privilegi de ser considerada la primera pel·lícula parlada i cantada (doblada) íntegrament en català. Aquesta versió catalana fou estrenada a Barcelona l'any 1933, al cinema Catalunya, dins la Setmana de Cinema Català organitzada per Seleccions Murià i patrocinada pel Comitè pro catalanització.

La recuperació d'aquest film francès en la seva versió catalana, protagonitzat per Fernandel i Edwige Feuillère, produïda per l'empresa parisina Société des films Kaminsky i dirigida per André

E. Chotin, constitueix, ara per ara, la "perla" de la campanya. Malauradament no és completa. Fent un treball comparatiu entre la còpia original francesa que existeix a Les archives du film du Centre National de la Cinematographie de Bois d'Arcy (França), i aquesta, fou possible constatar la manca d'algunes escenes centrals a la còpia catalana, al mateix temps que -cas curiós- a la còpia francesa hi manquen alguns plans i seqüències que sí conté la nostra còpia. A la còpia restaurada d'aquesta pel·lícula s'ha d'inserir, en el lloc adequat, un rètol on figura una breu sinopsi argumental dels metres que hi falten, per una millor comprensió de la senzilla trama argumental d'aquest vodevil cinematogràfic.

"La campanya
Ajuda'ns a salvar
les imatges de
Catalunya ha estat
un ajut demanat i
correspost. Una petició
que no té data de
caducitat"

Tot el referit a la sessió organitzada el passat 30 de març no és més que un petit exponent dels prop de 4.000 rotlles recuperats, fins ara, amb motiu de la campanya. Tota acció d'aquesta mena proporciona, en forma de resum, unes dades estadístiques que en xifres són les següents:

- 187 trucades rebudes al telèfon de la campanya, el núm. 901 101 100.

- Aquest nombre de trucades junt a altres accions de recerca empreses en el sí de la campanya, han propiciat 145 recollides de material cinematogràfic que representen 3.902 documents/rotlles recuperats, la qual cosa significa un promig de prop de 27 (26,91) rotlles per recollida.

- Els 145 dipòsits realitzats, representen els esmentats 3.902 rotlles recuperats, amb la

RESSONS DE LA FILMOTECA

següent distribució:

- 35 mm safety (film de seguretat)	2.030
- 35 mm nitrat (inflamable)	135
- 16 mm	953
- subestàndar (9'5-8-S8 mm)	784

que després d'una prèvia i genèrica classificació, es poden distribuir d'aquesta forma:

- Cinema professional (ficcio+documental+reportatge)	1.940
- Cinema amateur (ficcio+documental)	664
- Films familiars	263
- Pendants d'identificació	1.035

• L'abast de la campanya ha estat, òbviament, tot Catalunya. Les aportacions al patrimoni provenen, doncs, de pràcticament tots els indrets del nostre país, podent, no obstant i a títol de curiositat estadística, oferir el següent rànking per comarques i ciutats:

COMARCA		CAPITAL	
- El Barcelonès	2.881	- Barcelona	2.857
- El Maresme	444	- Mataró	158
- El Vallès occidental	209	- Terrassa	102
- El Baix Camp	134	- Reus	134
- El Baix Llobregat	108		
- El Tarragonès	76		

A títol de curiositat, hem de consignar un dipòsit -el del film ja esmentat en la relació dels programats en la sessió del dia 30 de març passat *Buntes Barcelona* (1934)- procedent de Madrid.

• En la recuperació efectuada, hi queden representats tots els gèneres i tipus de cinematografia possible. Ficcions, documentals i reportatges professionals, noticiaris, cinema amateur (de ficció, animació, fantasia, documentals i reportatges) i familiar (bodes i festes familiars, viatges, excursions, etc.), cinema industrial i publicitari, cinema científic, cinema didàctic, cinema polític, etc. Tota aquesta tasca de recuperació ha comptat, des d'un principi, amb nombroses i importants col·laboracions per part d'associacions, institucions, organismes oficials, etc., entre els que volem esmentar la gran aportació que ha representat la tasca duta a terme per un destacat equip humà pertanyent a CINEMA-RESCAT.

(passa a la pàgina 26)

Cultura i Comunicació

Filmoteca
de la Generalitat de Catalunya

**Ajuda'ns a salvar
les imatges de Catalunya**

Truca'ns al 901 101 100

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

EL ZOÒTROP

una mirada al passat

Vells anuncis d'empres barcelonines dedicades a la venda d'aparells de cine per als afeccionats (1932-1935).

L'humor cinematogràfic de fa uns quants dies...

Pst... no feu soroll... Ja sabeu l'interès que té el rei de la tribu per aquest documental...

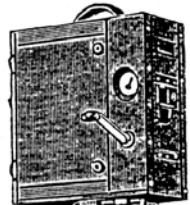
Acudit aparegut en el número 2 de la revista *Cinema amateur*, corresponent al primer trimestre de 1933.

Aquest cavaller, seriós i bigotut, aparegué al catàleg de l'empresa barcelonina representant, per a tot Espanya, de la firma *Pathé frères* de París, allà pels voltants de l'any 1905. Fa només dos anys, però, va tenir l'honor de ser utilitzat per a la confecció del primer tríptic de propaganda de CINEMA·RESCAT. Voilà!...

selecció: GINTHONY

L'EFEMÈRIDES
-internacional-

El 17 de maig de 1929, just ara fa sexanta nou anys, va tenir lloc la primera proclamació dels premis Oscar, a Hollywood (dits premis de l'Acadèmia en aquell temps). Una de les millors pel·lícules del cinema mut, *The crowd* (*I el món marxa*) de King Vidor, fou la gran derrotada al no obtenir cap dels dos guardons als que optava: millor director i millor qualitat artística. Precisament aquests premis foren atorgats al film *Wings* (*Ales*) i al seu director William A. Wellman.

RESSONS DE LA FILMOTECA

(ve de la pàgina 23)

Dins aquest aspecte de la col·laboració rebuda per part d'altres institucions cal destacar la contribució realitzada per part del Consell Comarcal del Maresme, integrant en el marc general de la campanya el seu missatge El Maresme, cent anys d'imatges, encaminat a concienciar la ciutadania de la comarca en el sentit de transmetre la idea de la importància de recuperar la memòria visual dels pobles i poder col·laborar, així, en un doble objectiu: la recuperació i conservació dels materials fílmics per part de la Filmoteca i la possibilitat de constituir un fons d'imatges del Maresme (amb còpies videogràfiques) en el sí del Consell Comarcal. Per aquesta finalitat, per tal d'ocupar-se'n personalment d'aquesta tasca de recerca i recuperació en l'àrea geogràfica del Maresme, varen contractar la nostra consòcia i presidenta Encarnació Soler, qui ha desenvolupat una gran tasca amb la tenacitat i dedicació que la caracteritzen.

L'acte i projecció del passat dia 30 de març, junt al fet de mostrar un petit ventall de diferents tipus de cinema recuperat amb motiu de la campanya, va voler constituir el testimoni públic d'agraïment de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya vers totes aquelles persones que han contribuït a l'èxit assolit, fins el dia d'avui, i per la confiança dipositada en la nostra Filmoteca al caliu del missatge de la campanya **Ajuda'ns a salvar les imatges de Catalunya**. Un ajut demanat i correspost. Una petició que no té, malgrat les aparences, data de caducitat.■

LA RECUPERACIÓ DEL LLEGAT CINEMATogràFIC DEL MATRIMONI OLIVÉ- MARTÍNEZ

M. ENCARNACIÓ SOLER I ALOMÀ
presidenta de CINEMA-RESCAT

El cineasta amateur Joan Olivé i Vagué entrà a l'escena cinematogràfica catalana a la dècada dels 50. La seva producció se centrà fonamentalment en els documentals, sobretot de la ciutat de Barcelona, que el feren mereixedor de nombrosos premis *Ciutat de Barcelona*. Els seus films, en color, recolliren imatges de la ciutat, de la vida quotidiana, dels seus costums, dels seus indrets,... Avui, tenen el gran valor documental i històric que els atorga el fet d'haver captat les imatges de la Barcelona de la seva època i haver-les immortalitzat a les seves pel·lícules. Joan Olivé treballà sempre amb la seva esposa Emília Martínez, també cineasta, que va fer el muntatge de tots els films.

El matrimoni Olivé no tingué fills. Després de la mort d'ambdós, ocorreguda amb poc temps de distància, es va perdre tot contacte amb la seva família, i es donaren per desaparegudes les seves pel·lícules. Molts cineastes amateurs, que havien produït pel·lícules els mateixos anys que ells, desconeixien qui podia tenir el llegat cinematogràfic, del què Josep Torrella, en el seu llibre *El cinema amateur* n'esmenta nou títols fets per Joan Olivé i 5 per Emília Martínez. El llibre arriba només fins l'any 1964, motiu pel qual se suposava de nombre de pel·lícules hauria de ser molt superior.

Els mateixos membres del CEC, de la secció de cinema i vídeo amateur, de la que Joan Olivé n'havia estat un assidu col·laborador, tampoc sabien on podia haver anat a parar la seva obra. Fa divuit anys, el president d'aquesta secció, senyor Artur Peix i el cineasta Jesús Angulo, gran amic del matrimoni, van fer una crida a través de la ràdio demanant si alguna persona sabia quelcom de la pel·lícula *Caballos en la ciudad*, una producció de Joan Olivé de l'any 1957, de la que se n'havia perdut tot rastre, sense resultats positius (L'interès del film rau en què és un document dels serveis que a la ciutat de Barcelona, encara es feia a cavall com el transport, la neteja,...).

Amb aquest panorama, hom no podia fer res més que lamentar la desaparició de tan important filmografia, de la que se sabia que hi havia, entre els seus títols, nou premis *Ciutat de Barcelona*.

La seva recerca, localització i recuperació era, sens dubte, tot un repte. A finals de l'any 1997, vaig proposar-me reemprendre aquesta tasca, iniciada feia anys. Només disposava d'un número de telèfon, de l'antic domicili dels Olivé, pel que el contacte amb algun familiar era

impossible, a causa d'haver-se venut la vivenda.

Així va començar una llarga sèrie de gestions i telefonades, totes elles, de moment infructuoses, fins el dia que la sort va canviar: a l'altre costat del telèfon qui em contestava era la senyora Teresa Olivé Vagué, germana del cineasta. Superats els primers instants d'emoció, vam acordar una entrevista que tenia lloc la vigília de Reis d'enguany amb ella mateixa i la seva filla Lúcia Algueró que explicaren el següent:

Al cap de poc temps de la mort d'Emília Martínez d'Olivé, va succeir la de Joan, profundament apenat per la desaparició de la seva esposa. Al no tenir hereus directes, la família va heretar les seves pertinences. Pel que fa a la seva filmografia, la totalitat de pel·lícules es van repartir en 7 parts: una, per la seva germana Teresa; una altra, pel seu germà Josep. Una altra per cadascuna de les tres nebodes Olivé i dues parts a sengles familiars de l'Emília. La localització de cadascun dels familiars va donar un resultat admirable, ja que tots ells, sense excepció, després d'explicar-los la vàlua d'aquestes pel·lícules per a la història de Catalunya, en especial per Barcelona, la necessitat de conservar-les adequadament, i de donar-les a conèixer, es van avenir a fer cessió de tan magnífica filmografia a la Filmoteca. Restava només una part, la de la senyora Josepa Botet, que amb el seu espòs Joseph Peckler, havia marxat al Canadà. Fins el moment, les gestions per localitzar a Josepa, han estat infructuoses.

"Els Olivé són els
veritables cronistes de
la evolució i
transformació de
Barcelona"

El dia 6 de febrer d'enguany, a la seu de la secció de cinema i vídeo del CEC, a Barcelona, es va fer un emotiu acte de lliurament de la filmografia Olivé-Martínez, a la que van assistir els familiars, els membres de la junta del CEC, nombrosos amics dels cineastes, i CINEMA-RESCAT. En aquest acte, després de l'explicació del procés de recerca i recuperació d'aquest llegat fílmic a càrrec de qui signa aquest article, en el que Anton Giménez actuà com a representant de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, se signaren els documents que materialitzaven aquesta cessió. Jesús Angulo, amic del matrimoni Olivé va protagonitzar un fet que afegí encara més emoció a l'acte, tot fent lliurament

de tres pel·lícules que la mateixa Emília li havia donat poc abans de la seva mort.

La sorpresa ha estat comprovar l'abast de la filmografia del matrimoni Olivé: prop de 150 títols, dels que una bona part corresponen a documentals relacionats amb la ciutat de Barcelona, que converteixen als Olivé en veritables cronistes de la seva evolució i transformació.

En llegir la breu ressenya de cadascuna de les pel·lícules guardonades amb els *Premi Ciutat de Barcelona*, hom podrà adonar-se del que, des de CINEMA-RESCAT no ens cansarem de dir: el cinema amateur català és el vertader testimoni visual de la transformació social, cultural, econòmica,...de les ciutats i pobles de Catalunya, de cadascuna de les que va tenir la gran sort de comptar, entre els seus conciutadans, amb un cineasta amateur. No cal dir, doncs, la importància que té la recuperació d'aquesta filmografia, per a la recuperació de la qual cal, sens dubte, una gran aportació de gestió personal vers llurs famílies.

Dels nou títols que segueixen, premis *Ciutat de Barcelona*, n'hi ha un que, pel moment, es dona per desaparegut: *Medio siglo de Radio Barcelona* (1974). A l'haver-se fet efectiu el dipòsit

NOUS TRESORS

totes les pel·lícules a la Filmoteca, podem afirmar que aquesta, junt amb d'altres que desconeixem, han de ser les pel·lícules que Josepa Botet es va endur al Canadà.

A continuació, segueix una relació nominal de la filmografia del matrimoni Olivé. Cal advertir que només pretén ser una aproximació al que haurà de ser la catalogació i inventari definitiu de la seva obra, que degut a l'embalum de la mateixa, serà un procés que em portarà molt més temps. L'agrupació ha estat per temes generals, pensant que seria d'interès perquè hom pugui veure l'abast de la quantitat de pel·lícules que estan relacionades amb Barcelona i Catalunya. A l'apartat de *varis* s'han agrupat aquells que no es podien relacionar amb els apartats indicats.■

EL CINEISTA,
LA SEVA MASCOTA
I LA SEVA
CARACTERÍSTICA

Caricatura del matrimoni Olivé-Martínez realitzada per Salvador Mestre i publicada a la Revista *Otro Cine*.

FILMOGRAFIA DEL MATRIMONI OLIVÉ- MARTÍNEZ

PROFECIA CUMPLIDA (1961)

Director: Joan Olivé Vagué

Producció:

Pas: 16 mm.

Emulsió: color

Metratge: 200 m.

Lloc de dipòsit: Filmoteca

Sinopsi: Es tracta d'un documental sobre la construcció del Temple del Tibidabo de Barcelona. S'inicia amb l'explicació de la vinguda de Don Juan Bosco a la ciutat, amb la idea de construir un temple que es convertí en una de les obres religioses més emblemàtiques de Barcelona. Les imatges de la filmació de la col·locació del Crist damunt la cúpula des d'on s'albira la ciutat són realment espectaculars, i denoten que Olivé va tenir accés als llocs més privilegiats per a poder portar a terme la seva obra.

Premi CIUTAT DE BARCELONA 1962

LA NAO SANTA MARIA (1964)

Director: Joan Olivé Vagué

Producció:

Pas: 16 mm.

Emulsió: color

Metratge: 367'8

Lloc de dipòsit: Filmoteca

Sinopsi: Durant l'any 1963 es va portar a terme la construcció d'una rèplica de la nau Santa Maria. La reconstrucció, fidel en tots els elements, fins i tot amb el tipus de tècnica que es va emprar al segle XV, tenia per finalitat l'exposició de la nau a la Fira Mundial de New York. La construcció va ser feta a Astilleros Cardona, i van col·laborar nombrosos tallers de Barcelona.

Premi CIUTAT DE BARCELONA 1964

AUTOMÓVILES EN LA CIUDAD (1966)

Director: Joan Olivé Vagué

Producció:

Pas: 16 mm.

Emulsió: color

Metratge: 425'6 m

Lloc de dipòsit: Filmoteca

Sinopsi: El documental tracta de la història de l'automòbil, des de l'any 1899 en què els pioners de la construcció automobilística l'inicien a Barcelona, i el seu desenvolupament fins l'any de rodatge del film. En aquest, s'hi poden veure els esdeveniments relacionats amb el món de l'automòbil a la ciutat, com un "Concurso de elegancia en el automóvil" en el què n'era membre del jurat l'actriu Núria Espert, o el "I Gran Premio Barcelona de automóviles a Montjuïc", amb els campions Clark, Graham Hill,....

Premi CIUTAT DE BARCELONA 1966

FORTUNY (1968)

Director: Joan Olivé Vagué

Producció:

Pas: 16 mm.

Emulsió: color

Metratge: 253 m

Lloc de dipòsit: Filmoteca

Sinopsi: Documental sobre la vida del pintor Marià Fortuny, nascut a Reus el 1838. Amb motiu del "Día del Sello" (25 de març) es va emetre una sèrie dedicada a les obres més representatives de l'artista, explicant abastament el món de la filatèlia. El film es un recorregut pels llocs de Barcelona on hi hagué presència de l'autor, així com de Reus, com l'església de Sant Pere on reposa el cor de Marià Fortuny.

Premi CIUTAT DE BARCELONA 1968

CATÀLEG

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA	TEMA
El caballo	animals
Monos y monerías	animals
El arte en el desnudo	art
Gaudí-Picasso-Stravinsky	art
Museo Capodimonte	art
Museo del Cairo	art
Museo del Louvre	art
Museo Julio Romero de Torres-Córdoba	art
Museo Nacional de Praga	art
Museo Nacional de Tokio	art
Museo Whitney-New York	art
Naturaleza muerta	art
Pintoresca del Vaticano	art
Pinturas primitivas -rupestre, egípcia-románica	art
Real Museo de Bruselas	art
Artesanía del abanico	artesania
Encaje de bolillos	artesania
Juguetes olvidados	artesania
La guitarra	artesania
Máscaras exóticas	artesania
Alumbrado	Barcelona
Apuntes de mi ciudad	Barcelona
Automovilismo deportivo	Barcelona
Balada de la reina Elisenda	Barcelona
Barcelona 1974	Barcelona
Caballos en la ciudad	Barcelona
Copito de nieve	Barcelona
El Tibidabo	Barcelona
Escuela de ballet	Barcelona
Felinos de Zoo de Barcelona	Barcelona
Flamenco en el Parque de Atracciones	Barcelona
Fuentes de Barcelona	Barcelona
Il Juegos del Mediterráneo	Barcelona
Invierno en la ciudad	Barcelona
Jardín zoológico de Barcelona	Barcelona
La antorcha olímpica	Barcelona
La puerta de la paz	Barcelona
La Rambla	Barcelona
Museo de Arte de Cataluña- Arte románico	Barcelona
Museo Picasso de Barcelona	Barcelona
Parques Cervantes	Barcelona

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA	TEMA
Teatro de polichinelas	Barcelona
Terrario del zoo de Barcelona	Barcelona
Toros en Barcelona	Barcelona
Un pueblo dentro de la ciudad	Barcelona
Alba y ocaso de Mossén Cinto	Catalunya
Cofradía del arroz	Catalunya
Comarcas catalanas	Catalunya
Menorca, la isla blanca y azul	Catalunya
Misa en Vilajoana	Catalunya
Miscel·lània de l'Empordà	Catalunya
Recordances de Nadal	Catalunya
Siurana, niu d'àligues	Catalunya
Tahüll	Catalunya
Teatro Museo Dalí-Figueras	Catalunya
V Día Internacional de Canto Coral	Catalunya
Cezanne, artista difícil	pintors
Degás y sus bailarinas	pintors
Edouard Manet, patriarca del impresionismo	pintors
Gauguín en Tahití	pintors
Joan Miró, síntesis de una obra	pintors
Joaquín Sorolla	pintors
Néstor	pintors
Nonell, pintor de las gitanas	pintors
Ramon Casas y sus retratos	pintors
Recordando Toulouse-Lautrec	pintors
Rembrandt, genial en el retrato	pintors
Renoir y sus figuras femeninas	pintors
Van Gogh, locura de un genio	pintors
La luna	poesia
Oración fílmica	poesia
Perfil del Parque Zoológico	Premi Ciutat de Barcelona 1960
Profecía cumplida	Premi Ciutat de Barcelona 1962
La Nao Santa María	Premi Ciutat de Barcelona 1964
Automóviles en la ciudad	Premi Ciutat de Bar-na' 1966

CATÀLEG

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA	TEMA
Fortuny	Premi Ciutat de Barcelona 1968
Aquarama Barcelona	Premi Ciutat de Barcelona 1972
Aviario del Zoo de Barcelona	Premi Ciutat de Barcelona 1973
Los felices años veinte	Premi Ciutat de Barcelona 1976
Animales vegetales	reportatge
La UNICA 1958 en Bad Ems	reportatge
La UNICA 1966 en Viena	reportatge
Noticario	reportatge
Reportaje del X Festival en Cannes	reportatge
El tribunal de las Aguas	València
Así fué	varis
Cielos y cumbres	varis
Grato recuerdo	varis
Homenaje a Walt Disney	varis
Jornadas de Barcelona en Córdoba	varis
Les noies de la ribera	varis
Minifaldas	varis
Mujercitas	varis
Perfil de la judía	varis
Piso-arte, humor, sátira	varis
Razas y rostros	varis
Sombreros	varis
Somnium fantasia	varis
Vértigo	varis
Wild Geese	varis
Apuntes de Ceilán	viatges
Apuntes de Washington	viatges
Balí, algo de Indonesia	viatges
Bangkok	viatges
Bombay, la Babel de Oriente	viatges
Borneo, la isla de los contrastes	viatges
Camino de Australia	viatges

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA	TEMA
Cataratas del Niágara	viatges
Cataratas del Rhin	viatges
Crucero por el Nilo	viatges
El Cairo, la pirámide y la estinge	viatges
Elche, la Ilice romana	viatges
Encuadres de Munich	viatges
Feria Mundial de New York	viatges
Hong Kong	viatges
Imágenes de Thailandia	viatges
Inmelage-Montpellier-Barcelona	viatges
Islas Canarias	viatges
Jardín exótico de Mónaco	viatges
La budista Birmania	viatges
New York city	viatges
Objetivo Australia Copa Davis	viatges
Pasaporte para Australia Copa Davis 1965	viatges
Puerto de Cannes	viatges
Safari fotográfico	viatges
Secuencias africanas	viatges
Silueta de Indonesia	viatges
Singladuras del Arca de Noé	viatges
Singladuras orientales	viatges
Síntesis de Berlín	viatges
Síntesis del Nepal	viatges
Siva, una bonita leyenda	viatges
Un día en Chamonix	viatges
Viaje a Estados Unidos	viatges
Viaje a Suiza	viatges
Visión de Córdoba	viatges
Visión de Singapur	viatges
Visión del Sena	viatges

NOTA INFORMATIVA

Avisem als nostres associats que tots els catàlegs que s'han publicat i es publiquin properament dins d'aquesta secció puntualment es donaran gratuïtament en forma de quadern separat i enquadrant per a col·leccionar, a tots els que hi estiguin interessats. Ja els avisarem oportunament quan surtin.

CINEMA·RESCAT DAVANT LA CELEBRACIÓ DE L'ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DE SOCIS, 1998

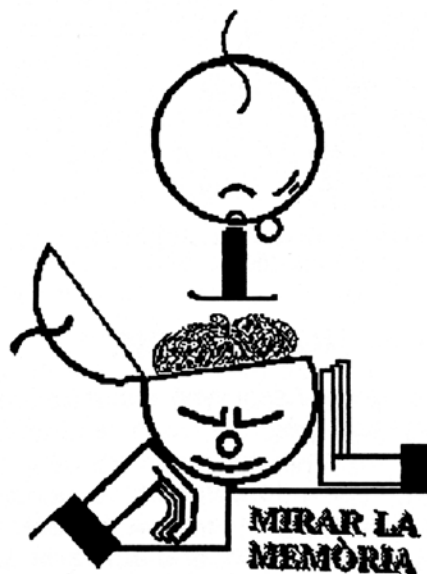
El proper dissabte dia 23 de maig, tindrà lloc la segona assemblea general ordinària de socis de CINEMA·RESCAT, celebrant-se a la ciutat de Barcelona i en el marc incomparable del CCCB (Centre de Cultura Contemporània de Barcelona). Aquesta important reunió anual està, lògicament, reservada als socis de la nostra associació que, enguany, hauran d'abordar un atapeït i important ordre del dia. Del desenvolupament d'aquesta assemblea i dels acords que se'n derivin ja n'informarem degudament en el proper número de la nostra revista/butlletí.

Com ja va succeir l'any passat, la celebració de l'assemblea no ha quedat com un fet solitari. Efectivament, CINEMA·RESCAT ha volgut organitzar un conjunt d'actes sota el denominador comú CINEMA·RESCAT/TROBADA/DEBAT 98 i amb el lema específic, per aquesta ocasió, MIRAR LA MEMÒRIA. Per gentilesa del CCCB, que agraiem de tot cor, es desenvoluparà també en aquesta institució, durant tot el divendres dia 22 de maig, el dia abans de la celebració de l'assemblea. Lògicament aquests actes estan oberts a tothom, socis i simpatitzants, estudiosos i tots aquells interessats en els aspectes que tenen relació amb la recuperació del patrimoni cinematogràfic. La participació serà gratuïta i es lliurarà certificat d'assistència.

La voluntat de la junta directiva de CINEMA·RESCAT és la de propiciar cada any i en diferents indrets de Catalunya, com a embolcall a la preceptiva celebració de les assemblees generals, l'organització d'actes específics d'interès general, sempre amb la mateixa denominació -CINEMA·RESCAT/TROBADA/DEBAT- canviant, lògicament, el lema. Aquestes han de ser unes magnífiques ocasions per eixamplar les relacions i els contactes humans, al mateix temps que propiciar la difusió del missatge de CINEMA·RESCAT i els seus objectius arreu del nostre país.

Les celebracions d'enguany han quedat concretades en el següent programa:

- A les 12 del matí, conferència inaugural a càrrec de **Josep Maria Forn**, director de cinema i exdirector general de cinematografia

de la Generalitat de Catalunya entre d'altres càrrecs i responsabilitats en el món del cinema.

- A les 16 hores, taula rodona en torn la temàtica de la recuperació del patrimoni cinematogràfic i la seva importància, en la que participaran **Anna Casanovas**, professora de cinema a la Universitat de Barcelona, **Dolors Genovés**, realitzadora de TV3, **Manuel Huerga**, actual director de BTV, **Josep Maixenchs**, director de l'ESCAC, **Natàlia Molero**, directora de la Filmoteca i **José Maria Nunes**, director de cinema i escriptor. Com a moderador actuarà **Miquel Fernando Ruiz de Villalobos**, periodista i crític cinematogràfic.

- A les 18 hores, projecció i debat, sota el títol IMATGE/CONFRONTACIÓ=CINE/DEBAT. Es tracta d'una vídeo-projecció de tres blocs diferenciats d'imatges, en una especial confrontació de cinema documental professional versus cinema documental amateur, que esperem doni peu a la celebració d'un posterior debat que serà conduït pel **Dr. Miquel Porter i Moix**, catedràtic d'Història del Cinema a la Universitat de Barcelona, historiador i escriptor de cinema i soci d'honor de CINEMA·RESCAT.

- Com a cloenda, a les 22 hores, en el cinema Aquitània de Barcelona, seu de la sala de la Filmoteca, podrem gaudir d'una sessió especial a base d'una selecció de pel·lícules recuperades i restaurades amb motiu de la campanya **Ajuda'ns a salvar les imatges de Catalunya**.

NOTÍCIES I ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ

A excepció d'aquesta projecció final, oferida com a contribució a aquests actes per gentilesa de la direcció de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, tota la resta tindrà lloc a l'aula núm. 1 del CCCB, com ja hem comentat, i, repetim un cop més, el proper divendres dia 22 de maig. ■

NOUS SOCIS

La nostra Associació continua creixent i des d'aquestes pàgines sempre donarem la benvinguda als nous socis que es vagin afegint a aquest projecte de compartir experiències i il·lusió en la feixuga tasca de la recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic. Ara ja som 52 socis -si comptem els socis d'honor i numeraris- amb la incorporació de Jordi Tomàs, Josep Lluís i Maria Rosa Vidal al mes de gener, d'Anna Duran, Joan Pérez de Mendiola, Maribel Martínez i la Vídeo-Fonoteca del Centre de Lectura de Reus al març i la Fundació del Institut del Cinema Català, Sandro Machetti i Montse Camps al mes d'abril. A més de comptar amb el Grup Internacional Cinematogràfic del 9,5 com a soci en règim d'intercanvi. Tots donem la benvinguda als nous associats i esperem que es continuï incrementant el nombre d'associats amb gent conscienciada i preocupada per la preservació, recuperació i difusió del nostre patrimoni cinematogràfic. ■

EL PREMI DE COMPOSICIÓ JOAN PINEDA

En el anterior número ja es comentava el projecte de realització d'aquest Concurs de composició musical per a l'acompanyament de pel·lícules mudes PREMI JOAN PINEDA que la nostra Associació desitjava portar a terme. En aquest número només volem ressenyar i agrair el suport que diferents entitats i persones han donat per escrit a aquest projecte i que són els següents:

Centre de Cultura Contemporània de Barcelona que també es va oferir a acollir l'acte.

Conservatori Superior de Música del Liceu que es va oferir d'encarregar-se de la

difusió del concurs i a participar com a membres del jurat.

Conservatori Municipal de Música de Barcelona que també es va oferir per difondre el concurs i a participar com a membres del jurat.

Clivis Publicacions que van oferir-se com a membres del jurat i fer l'edició de l'obra.

José Carlos Suárez Fernández, vicedegà de la Facultat de Lletres i professor d'història del cinema de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

Miquel Porter i Moix, catedràtic d'història del cinema de la Universitat de Barcelona.

Joan Pineda.

Catalunya Ràdio.

RAC 105.

Barcelona TV.

Associació Catalana de Compositors que van oferir la seva participació com a membres del jurat.

Filmoteca de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, es continua treballant en el projecte tot esperant de poder fer-lo realitat. ■

ALTRES ACTIVITATS DIVERSES

Una breu nota per a fer esment d'altres activitats que la Junta Directiva de la nostra Associació ha portat a terme durant aquests mesos, a banda de les ja esmentades abans. En primer lloc, comentar i fer saber a tots el nostres associats que s'ha inscrit a la nostra Associació CINEMA-RESCAT perquè aparegui en el proper volum de Cine Guia dins de l'apartat d'Associacions.

D'altra banda, durant el mes de gener la nostra presidenta Encarnació Soler es va entrevistar amb la directora de la Filmoteca, la Sra. Natàlia Molero, per a fer-li arribar les nostres preocupacions respecte a dos temes: les pel·lícules de Laya Films que resten a la Filmoteca Nacional i els nitrats que hi ha a l'Arxiu Nacional de Catalunya. En el primer cas per recordar la seva existència i les possibilitats que aquestes pel·lícules tornin a casa nostra. En el cas dels nitrats de l'Arxiu Nacional de Catalunya, la nostra gran sorpresa perquè una institució de la Generalitat de Catalunya no sigui capaç de guardar les pel·lícules en el lloc adient com és la Filmoteca i la nostra preocupació per les condicions de conservació d'unes pel·lícules tan valuoses en un lloc tan perillós com un Arxiu, que a més hauria de donar exemple a la resta d'arxius de tota Catalunya. Si un arxiu nacional no vol dipositar les pel·lícules en el lloc més preparat per a conservar-les; com podrem després reclamar que qualsevol arxiu municipal guardi les seves pel·lícules a la Filmoteca. La directora va comentar a la nostra presidenta que ja estava al corrent dels temes i que ja s'havien fet les gestions oportunes.

Finalment, com a conseqüència dels actes que la nostra Associació va organitzar, en col·laboració amb l'Ajuntament de Mataró, amb motiu del 50è aniversari de la pel·lícula «Porta Closa», dit Ajuntament ha decidit que un dels carrers de la ciutat porti el nom d'Enric Fité. Vista aquesta iniciativa de l'Ajuntament de Mataró, la nostra Associació s'ha proposat que es completi aquest homenatge al cinema amateur mataroní amb la proposta de donar a un altre carrer el nom de Josep Pruna, l'altre gran cineasta amateur mataroní. ■

PETICIÓ DE COL·LABORACIÓ PER UNA NOVA SECCIÓ

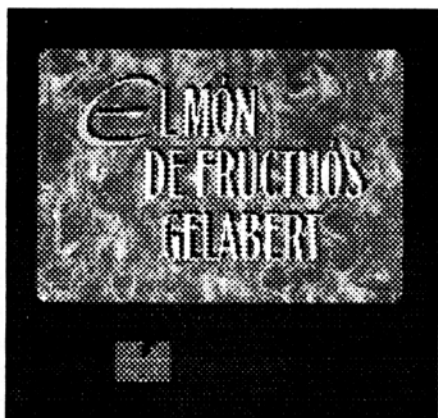
Un dels nostres socis ens ha suggerit que les pàgines del nostre butlletí a més de donar informació sobre les nostres activitats i sobre la tasca de recuperació del nostre patrimoni han de ser una eina d'ajuda per a la investigació. Pensa, i amb ell hem coincidit totes les persones que ens encàrregem de la seva realització, que el butlletí hauria d'incloure una nova secció que donés dades cronològiques sobre el món del cinema i fessi llum sobre els molts dubtes que es presenten als investigadors sobre l'aparició d'aparells i invents relacionats amb el cinema.

Aquesta idea es va recollir amb molt d'entusiasme per part de la redacció, ampliant el seu contingut amb altres vessants del cinema. Es va pensar que a més hauria d'incloure dates significatives per a la cinematografia catalana en tots els àmbits cinematogràfics: producció, exhibició, distribució, crítica i revistes, actors i actrius, etc.

Però, per a fer aquesta secció necessitem la col·laboració dels nostres associats perquè ens enviïn dades per a poder donar forma a aquesta idea. De moment s'ha creat una base de dades amb els següents camps: Dia, Mes, Any i Concepte. Cada vegada que hi hagi prou dades per formar una columna publicarem aquesta secció que es titularà **CRONOLOGIA**.

Aprofitem l'ocasió per recordar que volem que aquest butlletí sigui una eina de debat sobre la tasca de recuperació del cinema i sobre el món de la investigació cinematogràfica i ens agradaria que tots els nostres associats i lectors ens donessin la seva opinió sobre el contingut, ens ajudessin a fer seccions com la comentada abans de CRONOLOGIA o la de notícies i ressenyes o que comentessin i posessin en comú opinions expressades als articles i ressenyes publicades. En definitiva que les seves pàgines fossin una tribuna de debat oberta a tothom. O sigui que ja ho sabeu si voleu col·laborar o enviar qualsevol carta o comentari ho podeu fer a la direcció que figura als crèdits i que és la següent:

UNITAT D'INVESTIGACIÓ DEL CINEMA
FACULTAT DE LLETRES DE LA UNIVERSITAT
ROVIRA I VIGILI
Plaça Imperial Tarraco., 1
43005 TARRAGONA
o per correu electrònic al següent E-mail:
uicine@fll.urv.es ■

JOAN FRANCESC de LASA:
El món de Fructuós Gelabert,
 Generalitat de Catalunya-Departament
 de Cultura, Barcelona, Barcelona,
 1988.

Parlar a aquestes altures de la figura de Joan Francesc de Lasa em resulta molt difícil perquè és prou coneguda i valorada en el món de la investigació del cinema català, per això és un dels nostres socis d'honor de CINEMA-RESCAT per aquesta tasca de recuperació de la memòria dels nostres pioners. Parlar de la seva obra és igualment una tasca prou ingrata per coneguda que és entre els especialistes. I encara ho és més parlar del seu llibre *El món de Fructuós Gelabert*, per ser un llibre editat al 1988 i tot un clàssic ja dins de la investigació cinematogràfica. O sigui, una tasca ingrata però necessària per un motiu: l'oferta que fa la nostra Associació pels nostres associats. Una oferta que no s'ha de desaproveitar per completar la nostra biblioteca cinematogràfica amb aquest clàssic de la investigació dels primers temps del cinema a Catalunya.

En 29 capítols el Sr. Lasa ens transmet tota la vida d'en Fructuós Gelabert i tota la seva obra, amb informació que només ell pot explicar-nos amb les seves llargues entrevistes amb el personatge biografat. Però no és només aquesta tasca d'entrevistador oral el que destaca de la feina del seu autor sinó també la investigació documental habitual de tot historiador i certa tasca d'arqueòleg que té tot historiador del cinema com comenta Miquel Porter i Moix a la seva introducció.

A tot això és curiós pensar que molts autors poden despatxar la biografia d'un

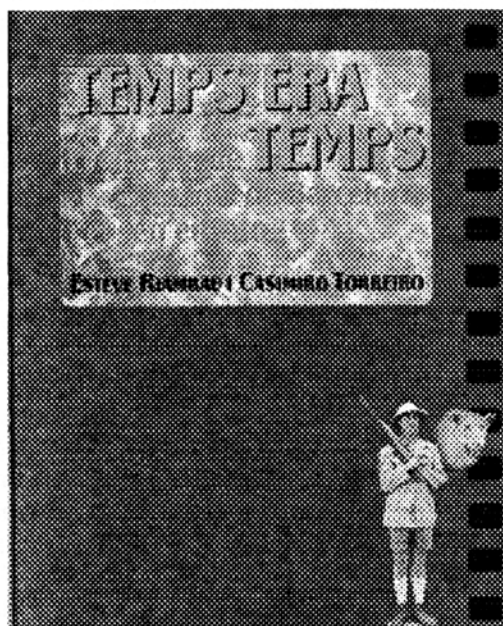
cineasta en poc més de 100 pàgines i en Francesc de Lasa és capaç d'explicar la vida de Fructuós Gelabert en prop de 400 pàgines. Això és perquè també té una altre virtut aquest llibre, una virtut innata de l'autor, el fet de ser capaç de relatar aquesta vida de tal forma que l'estem vivim al costat del protagonista. Aquesta sensació la tenim per les anècdotes i comentaris personals que el propi autor afegeix al seu relat cronològic contrastat amb la situació política i social que envolta al personatge biografat. Una situació que crec que sempre s'ha de comentar perquè afecta a la forma de pensar i de sentir de la persona de la qual es pretén fer el seu relat vital.

Són molt interessants i útils els capítols sencers dedicats a les pel·lícules més destacades de Gelabert o que van marcar la seva carrera, per aquestes descripcions pormenoritzades dels problemes de les pel·lícules i també per aquestes descripcions dels seus arguments. A més farcit el llibre com està d'interessants il·lustracions.

Si s'ha de fer algun retret a aquest llibre és que trobo a faltar algunes coses, tot i ser un gran llibre imprescindible en qualsevol biblioteca del bon afeccionat i estudiós del cinema català, i són el recolzament de notes a peu de pàgina orientatives per altres estudiosos d'algunes de les coses comentades i, sobre tot, en aquest esplèndid recull de l'Apèndix II de la Filmografia de Fructuós Gelabert del 1897 al 1952, del lloc on es poden trobar les seves pel·lícules o si aquestes estan desaparegudes. La veritat és que aquest retret no és només imputable al Sr. Lasa, molts llibres que fan reculls filmogràfics els seus autors s'obliden d'esmentar el lloc on es poden trobar els films que ressenyen. Això no és cap problema en films coneguts i recents, però és molt empipador, descoratjador i nefast en films antics, sobre tot dels primers temps del cinema. En fi hi ha a Espanya una manca important de catàlegs publicats que de mica en mica s'ha d'anar suplint.

Han passat deu anys des de la publicació d'aquest llibre i continua sent imprescindible la seva consulta per conèixer els primers anys del cinema català. Una de les poques coses que poden haver canviat en aquests anys en relació amb aquesta obra és la recuperació de fragments d'alguns dels films d'en Fructuós Gelabert. D'altra banda continua sent interessant llegir aquest llibre per qualsevol nou historiador del cinema. ■

PEDRO NOGALES CÁRDENAS

ESTEVE RIAMBAU i CASIMIRO TORREIRO:

Temps era temps. El cinema de l'Escola de Barcelona i el seu entorn,

Generalitat de Catalunya-Departament de Cultura, Barcelona, 1993.

Ara fa vint-i-cinc anys... és l'apartat amb el que comença el llibre *Temps era temps* d'Esteve Riambau i Casimiro Torreiro. L'Any 1993, data en que es va fer la primera edició, feia vint-i-cinc anys que va existir un moviment cinematogràfic anomenat **Escola de Barcelona**, si bé no era una escola com s'entendria a una definició de diccionari, i és aquest un dels principals motius motors que van donar origen a aquest llibre.

Amb aquest llibre els autors han pretès donar una visió del que va ser l'anomenada **Escola de Barcelona**, de la seva rellevància dins el seu moment històric i a posteriori, a més de fer una mena de document commemoratiu.

El llibre en qüestió abarca molts altres fets. D'una banda tracta de situar l'escola dins el seu context històric, polític i cultural, per tal

de fer entendre millor el perquè de la seva existència, les raons que la van impulsar, etc. D'altra banda, dona una visió de com estava l'indústria cinematogràfica a Barcelona, a Madrid i a molts altres llocs, no només de la Península sinó també d'Europa, i els moviments cinematogràfics que hi havien en aquell moment -com pot ser *La Nouvelle Vague*-, les associacions, els mitjans escrits de difusió per a la indústria cinematogràfica i la seva rellevància, el contacte amb altres grups i moviments artístics com *Dau al Set* i moltes altres qüestions per entendre l'essència d'aquesta escola.

Al mateix temps tracta de fer un anàlisi de les diverses persones que es van considerar que estaven dins d'aquest moviment cinematogràfic i de les seves produccions, entre ells hi havia gent com Carlos Duran, José M. Nunes, Vicente Aranda, Ricardo Muñoz Suay, Jacinto Esteve, Pere Portabella i films com *Mañana*, *Día de muertos*, *Noche de Verano*, *Lejos de los árboles*, *Fata Morgana*, *Noche de vino tinto* entre moltes altres. També han tractat, i no sense encert, de fer veure els problemes amb els pressupostos, la censura, les subvencions, etc.; dins el marc del franquisme que tant els limitava i a l'hora tant els feia accentuar la seva creativitat per lluitar contra ell i poder dur a terme els seus projectes fins a bon port.

En resum l'Escola de Barcelona va ser un grup no només de creadors, tot i que és la seva faceta més important i rellevant, sinó que també van ser uns lluitadors, un grup que tractava de fer el que ells volien amb tota llibertat per damunt de les estúpides imposicions censoradores franquistes, de portar la cultura fins al lloc que li tocava, de donar-li ales, i per tant, com molts altres es van encarregar de obrir les esclotxes necessàries i els esbossos de camins perquè després altres poguessin continuar amb més facilitat i a un entorn més favorable i, perquè no dir-ho, de llaurar el camí de la llibertat.

Finalment dir en la meua modesta opinió que és un llibre que recomanaria llegir a tots aquells interessats al tema, un llibre excel·lentment documentat, amb unes fotografies exquisides i tota la informació documental necessària per fer-se, cadascú, una idea personal. ■

JOSEP MIQUEL RODRÍGUEZ GONZÁLEZ

JOAN FRANCESC de LASA:
Aquell primer cinema català. Els
Germans Baños,
 Generalitat de Catalunya-Departament
 de Cultura, Barcelona, 1996.

Aquell primer cinema català. Els Germans Baños de Joan Francesc de Lasa és un llibre molt interessant i, sense cap mena de dubte, un bon llibre de capçalera pel qualsevol persona que vulgui estar assabentat de què passava en aquells primers anys en el cinema català i, per suposat, un llibre a llegir per qualsevol interessat en aquest món, ja que Joan Francesc de Lasa utilitza un llenguatge molt planer i amè. Per tant, llegint aquest llibre ens podrem perdre no en els camins difícils del cinema sinó en el delit de les seves paraules, cosa molt difícil d'aconseguir.

Crec que, ben bé, Joan Francesc de Lasa és un pioner i de ben segur que aquest nom se l'ha guanyat a pols ja que ell va començar a "ocuparse de cinema" en un temps molt complicat per fer-ho. I va voler demostrar que el cinema que ell veia no sortia del no res sinó que en aquells moments ningú se'n recordava dels noms dels Fruituós Gelabert, dels Baños i tants d'altres que van començar a fer del cinema el que avui en dia és. Miquel Porter i Moix diu en el pròleg d'aquest llibre que "Lasa a intentat fer un retrat ben realista d'uns homes que van dedicar tots els seus anhels al món cinematogràfic, a aquest dimoni malèvol per bé que engrescador, capaç de captivar tres germans, ben diferents entre ells com ho van ser els germans de Baños". Uns homes que són una peça important de la nostra història de Catalunya, però ja ho diuen moltes vegades

que la història n'està plena de personatges anònims que tan sols van quedar en la ment d'algú. Menys mal que encara queden persones que ens fan partíceps de les històries que no coneixem.

Un treball exhaustiu i vestit meravellosament amb nombrosos documents visuals que ajuden a situar-se. El llibre es divideix en tres capítols, el primer d'ells parla de Ricard de Baños (1882-1939), dels seus inicis, del seu contacte amb el primer delegat de la casa francesa Gaumont que hi va haver a Barcelona, gràcies al càrrec que ocupava com a cap de la secció de fotografia d'*El Siglo*, on va aprendre molt i va filmar nombroses pel·lícules com *Bohemios* i reportatges com *Concurso de globos aerostáticos en Barcelona*; la seva relació amb Albert Marro; la incorporació l'any 1906 a la Hispano i els seus reportatges sobre la guerra del Riff..., les produccions de la Hispano Films agermanaven amb Marro, el primer *Don Juan Tenorio*, la segona època a la Hispano Films (1909-1913) amb films com *Locura de amor*, els anys 10 amb la creixuda dels llargs metratges i el predomini del drama, els darrers films de Marro i de Baños i les primeres pel·lícules a la Royal Films (1916).

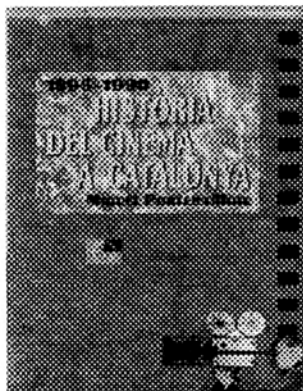
En un segon capítol es tracta la figura de Ramon de Baños (1890-1990) i la difícil relació amb el seu germà ja que Ramon va estimar per damunt de tot, la seva llibertat però també la seva facilitat per la tècnica fotogràfica i la seva tasca al Brasil (1911-1913). En finalitzar aquest capítol es parla del perquè i de la importància dels germans Baños i com la figura d'en Francesc ha estat poc valorada, tot i que ell va ser el que va ensenyar l'esplèndid art de la fotografia als seus germans Ricard i Ramon. Però, com no va treballar mai com a operador professional sinó que la seva ben guanyada fama li venia del seu mestratge com a fotògraf no se'l té en gaire consideració.

L'últim capítol o part està dedicada a les filmografies de Ricard de Baños i de Ramon de Baños, a la bibliografia extensa i als índexs -un de filmogràfic que ajuda a realitzar una recerca ràpida de qualsevol dada interessant i un d'onomàstic- que perfilen aquest gran treball.

Aquest és un llibre bàsic per qualsevol estudiós d'aquesta època ja que tracta dels principals pioners d'aquest fenomen, però el que crida més l'atenció és que podries llegir aquest llibre diverses vegades i sempre, en cadascuna de les vegades, trobaries arguments per a parlar d'ell o per recomanar a algú la seva

lectura gratificant perquè vegi com una persona tant avesada en coneixements és capaç de transmetre'ls tant clarament.■

MARIA DEL PILAR MENDOZA EGEA

MIQUEL PORTER I MOIX: Història del Cinema a Catalunya. 1895-1990,

Generalitat de Catalunya-Departament de Cultura, Barcelona, 1992.

La present edició d'*Història de Cinema a Catalunya. 1895-1990* de Miquel Porter i Moix és una reedició de l'obra original, publicada l'any 1969 i que Porter havia escrit amb la col·laboració de Maria Teresa Ros i Vilella. Aquella obra, segons afirma el propi autor, havia quedat ja superada pels nous treballs d'investigació desenvolupats durant els anys 70 i 80. Davant la proposta del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya de fer-ne una reedició, l'historiador va rescriure a principis dels anys noranta la seva obra original.

Ens trobem, sense cap mena de dubte, davant una de les obres cabdals per entendre l'arribada i el desenvolupament del cinema al nostre país. En quatre-centes pàgines, Miquel Porter sap condensar perfectament el ràpid desenvolupament de l'anomenat pre-cinema, l'arribada del cinematògraf a Catalunya, la seva implantació social i l'evolució del setè art dècada rera dècada. És una obra imprescindible per a qualsevol estudi sobre el món del cinema a Catalunya ja que es constitueix com un punt de referència bàsic.

Una sorpresa molt agradable quan comencem a llegir aquest llibre és l'estil emprat per l'autor. Un estil fàcil, directe i entenedor, sense recargolaments lingüístics, la qual cosa permet una lectura amena i didàctica. Ell mateix

afirma en la introducció que utilitza un llenguatge entenedor, fugint "de conceptualismes espessos". És una obra adient per als estudiosos del cinema, però de la mateixa manera ho és per als ciutadans i ciutadanes sense coneixements del tema. La voluntat de l'autor és constituir "una panoràmica útil per als estudiosos i, sobretot, un material d'informació i divulgació per als ciutadans".

Realment cal agrair la postura d'en Miquel Porter alhora de fer un llibre d'història d'un nivell, que no cal ni esmentar, amb pretensions populistes, intentant posar a l'abast dels ciutadans els seus immensos coneixements i deixant de banda -d'una forma absoluta- els "totxos" elitistes i espessos.

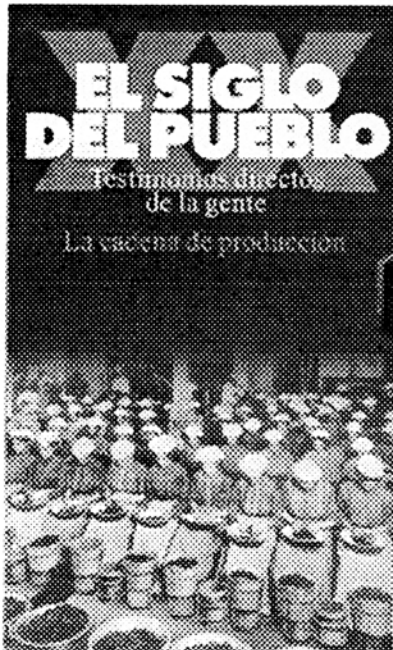
L'evolució del cinema al llarg del segle que estem a punt de tancar, és analitzat per capítols que es corresponen, a nivells temporals, amb cadascuna de les dècades del segle XX, exceptuant els anys noranta en que ens trobem (no hem d'oblidar que aquesta obra fou publicada l'any 1992). Al començament a més a més hi ha dos capítols que analitzen els precedents històrics del cinema i la darrera dècada del segle XIX.

El llibre inclou un bon nombre d'excel·lents fotografies que reproduïxen escenes de les més destacades pel·lícules produïdes pel cinema català, dels principals personatges relacionats amb aquest (pioners, actors, actrius, directors, productors, etc.). A part, s'inclouen moltes fotografies de petits detalls (aparells precinematogràfics, entrades, programes, clixés de les vistes fixes, etc., etc.). Tot plegat, constitueix un magnífic suport al text, contribuint d'una manera important a fer més entenedora la història del cinema al nostre país.

Hi ha, però, una mancança que, en certa manera és lògica. Es tracta de la focalització del llibre en torn a la ciutat de Barcelona. I si parlo d'una certa lògica és perquè el pes de la ciutat en el conjunt de tot Catalunya és molt gran, desproporcionat, fins i tot. Però les comarques gironines, les lleidatanes, part de les del voltant de Barcelona i les de Tarragona tenen també una història cinematogràfica molt rica que, en molts casos està per investigar.

En definitiva, però, estem davant d'una obra bàsica per entendre i comprendre el cinema a Catalunya i la seva evolució, recomanable no sols als erudits i estudiosos del tema sinó, donada la seva condició d'obra de divulgació, a tota la gent que tingui un mínim interès a conèixer una mica més, aquest espectacle tan nostre i tan quotidià com és el cinema.■

JOAN MANEL MAIGI BARREDA

VV.AA.: El siglo XX: El siglo del pueblo. Testimonios directos de la gente,

Club Internacional del Libro, Madrid, 1997 (vídeos de 54').

El Club Internacional del Libro va posar a la venda als quioscos del nostre país, cap a finals de 1997, una col·lecció de 30 cintes de vídeo de poc menys d'una hora de durada que porta per títol *20th People's Century (El Siglo del Pueblo)*, produïda per la cadena de televisió britànica BBC, on es porta a terme un viatge al llarg dels esdeveniments més destacats del nostre segle. Cada 15 dies surt un volum d'aquesta producció distribuïda pel Club Internacional del Libro; ja han sortit 12 dels 30 volums de la col·lecció. Cada entrega és composta per un vídeo i un llibre.

L'estructura de cada exemplar d'aquesta videoteca, indispensable per conèixer el segle que ens ha tocat viure, es compon de fragments de pel·lícules (ja siguin documentals, anuncis, familiar, noticiaris, etc.) enregistrades a l'època que es descriu, entre els que s'intercalen testimonis de gent que va rebre directament les conseqüències de les decisions preses per les altes esferes del poder de llavors, és a dir, testimonis dels seus protagonistes. Un fragment

particularment colpidor és el d'una dona jueva que, un cop arribada a un camp de concentració nazi i ser seleccionada per un oficial a anar al forn crematori, va veure com "passava de la mort a la vida" (segons paraules literals del fragment d'entrevista del vídeo) quan l'ordre d'un altre oficial la va obligar a reunir-se amb el grup de gent que viuria al camp de concentració per dur a terme tasques d'allò més miserables.

Si s'hagués de destacar algun aspecte negatiu d'aquesta obra (i només és una qüestió estilística) és la manca d'una titulació que indiqui els noms i càrrec o relació amb el tema tractat de les persones que han estat entrevistades a posterior; és a dir, es troba a faltar la tasca d'un dissenyador que aporti elements de continuïtat a la cinta. De totes maneres, cada cinta resulta un producte acabat i perfectament homogeni.

De totes elles val la pena destacar el vídeo titolat <<La gran evasión>> on es fa un repàs a la història del cinema des dels seus començaments fins als anys 50. Com tota la resta de vídeos ho fan des del punt de vista del públic, demostrant com el cinema va canviar les seves vides, com va crear modes, com va ensenyar a la gent a comportar-se, etc. De totes les seves imatges son notables els fragments dedicats al cinema de l'Índia amb trossos dels seus films, entre d'altres la primera pel·lícula basada en una història sobre un deu hindú.

El Siglo del pueblo és l'eina ideal per fer-se una idea de com va viure la gent el procés de modernització i la introducció de la cadena de muntatge, què va impulsar realment el poble rus a la revolució de 1917 i les seves conseqüències, el sentiment dels alemanys vers la pujada al poder d'Adolf Hitler, etc. Per aquest motiu, *Testimonios directos de la gente* que és com s'ha subtitulat aquesta col·lecció, convida a reflexionar sobre la història passada, ens afecti o no directament. Aquests 30 vídeos i llibres aconseguen, com poques vegades s'ha aconseguit, contemplar la història del nostre segle com una sèrie de persones, amb noms i cognoms desconeguts per a tothom, que van viure i prendre part, anònimament, en uns esdeveniments que acostumen a presentar-se de manera, gairebé sempre, unilateral. D'aquesta manera, els trossos de pel·lícules enregistrades per particulars que integren el vídeo demostren, dintre d'una (crec) experiència pionera, el valor de tot allò que no es troba dintre del què és pura i estrictament oficial. ■

REBECA MARTIN

**REPROGRAFIA
IMPRESSIÓ DIGITAL
REPRODUCCIÓ DEL COLOR
PREIMPRESSIÓ
IMPREMTA OFFSET**

El més complert centre de reprografia de Catalunya

BARCELONA

Muntaner 277 - Avenir 42
Tel. 93 200 87 99 / 83 43
Fax 93 200 23 24

TARRAGONA

Av. Pau Casals, 14
Tel. 977 23 27 31 - 977 23 45 34
Fax 977 23 01 97

REUS

Amargura, 17
Tel. 977 34 11 17 - 977 34 34 65
Fax 977 34 49 06

CINEMA RESCAT

QUÈ ÉS CINEMA·RESCAT?

És una associació cultural, sense ànim de lucre, que es proposa contribuir a la recuperació, estudi, restauració i difusió del patrimoni cinematogràfic, en especial el de Catalunya.

L'Associació té per objecte la coordinació d'iniciatives i l'intercanvi d'experiències i esforços entre persones, tant professionals com estudiants, de Catalunya o d'altres àmbits geogràfics, que vulguin participar i cooperar en la tasca de recuperar aquest patrimoni, avui encara dispers i en perill de desaparició.

QUI SOM, QUÈ PROPOSEM?

Som persones vinculades, des de diferents àmbits, a la recuperació cinematogràfica (per professió, per estudis o per simple convicció personal).

Des de la nostra independència, com a associació, pretenem impulsar projectes i tasques diverses tot col·laborant amb les institucions públiques que, al nostre país, tenen encomanada la missió de salvaguardar el patrimoni cinematogràfic català.

TÚ TAMBÉ HI ETS NECESSARI

L'Associació CINEMA·RESCAT està oberta a tothom, qualsevol que sigui la seva ocupació professional, convençut que recuperar les imatges cinematogràfiques, que han contribuït a la nostra més recent història, és un DEURE important i ineludible. Si creieu que aquesta tasca val la pena, t'ofereim l'oportunitat de fer-te'n soci/sòcia.

Aquesta Associació està degudament legalitzada, a l'empar de la legislació vigent. Les quotes (semestrals o anuals) són l'aportació que permetrà els recursos mínims de funcionament.

Si us hi voleu inscriure, ompleneu la butlleta següent amb les vostres dades i envieu-la a l'adreça que hi figura: rebreu una còpia dels estatuts i el butlletí de l'Associació.

nom i cognoms		DNI	
domicili		DP	
ciutat		comarca	
país		telèfon	fax
El/la sotasignat, que correspon a les dades personals que figuren en el recuadre superior, manifesta la seva CONFORMITAT per ingressar en qualitat de soci/sòcia a l'Associació CINEMA·RESCAT i AUTORITZA el cobrament de les quotes (segons import i fórmula escollida), d'acord amb les dades bancàries que figuren en el requadre inferior.			
data i signatura	IMPORT I FÒRMULA ESCOLLIDA:		
	QUOTA ANYAL	4.000 PTES.	
	QUOTA SEMESTRAL	2.000 PTES.	
	QUOTA ESPECIAL PER A EMPRESSES PROTECTORES (ANYAL)	12.000 PTES.	
marqueu amb una «X» l'opció triada			
banc o caixa			
agència núm.		domicili agència	
número compte corrent o llibreta			

Envieu aquesta butlleta a: CINEMA·RESCAT, Ronda Cervantes, 87, 3er B - 08304 MATARÓ

CRÒNICA AFECTADA DEL VII CONGRÈS NACIONAL DE L'ASSOCIACIÓ ESPANYOLA D'HISTORIADORS DEL CINEMA

A la ciutat de Càceres, declarada ben merecidament Patrimoni de l'Humanitat, vam estar magníficament acollits, tractats i mobilitzats els dies 11 a 14 de desembre del 1997 per unes persones que van assumir de bell antuvi el pes local de l'organització del congrés i de l'assemblea de l'AEHC: Francisco Manuel Sánchez-Lomba, Alejandro Pachón Ramírez i Catalina Pulido Corrales i tot plegat sota l'aixopluc institucional de les Diputació i Ajuntament de Càceres, les Junta, Universitat i Caixa d'Extremadura, sense l'ajut divers de les quals, a banda del que aportà de complement la pròpia AEHC, l'event no hauria pas estat possible, un event que es coronarà quan els socis rebrem el volum d'actes del VII Congrés, que confiem que no s'endarreixi llur publicació dos anys com ha succeït amb el del VI Congrés celebrat el 1995 a la Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra), volum que encara en el dia d'avui (25.1.1998) no hem rebut, si bé l'hem vist, ei!, perquè ens el varen "ensenyar de lluny" a Càceres el dia que es van presentar un seguit de publicacions per part dels seus editors-responsables, unes regalades (gràcies!), les altres només a tall d'ensum.

Dit això, ara dic que mai no havia assistit a un congrés que acabés tan malament i sobtada com aquest, i això per culpa de l'intervenció postrera d'Emeterio Díez Puertas amb la seua comunicació «Las coproducciones ofensivas», que veritablement va ofendre gairebé tothom (n'hi ha, però, que diguin el que diguin, ni piulen!), fins al punt que ens vam aixecar la majoria a mig debat i vam tocar el pirandó. El company Sánchez-Lomba, que presidia la taula i era alhora l'amfitrió principal de l'event, va cloure el VII Congrés per pèls i de la manera més elegant i cívica possible, detall que tots recordarem i agraiem de tot cor i que palesa el seu tarannà democràtic i conciliador... malgrat un final indigne de qualque trobada.

Ara bé, repetim-ho: tot congrés que s'assenta i s'asseu en un reglament de partença sol compta per norma amb un Comité Científic que l'avalua i garanteix un nivell a partir d'uns pressupòsits objectius sobre allò novel·lós, científic o seriós que els cau damunt. Si aital «filtre» no fa el què hauria de fer, no es reuneix cara-a-cara, és de lògica que es donin uns resultats selectius dels treballs arribats que no mereixen d'entrada el notable. I això és una de les coses criticables d'aquesta trobada, si bé no pressuposa que el què finalment es considera legible i publicable sigui més o manco important, transcendent, nou de trinca quant a investigació "científica".

Per tant, ull amb la tasca responsable i realísticament assumida per un Comité Científic, i ull amb el què al final en surti com a "exhibible". Si falla de bell antiuvi aital "filtre", el continent en el seu conjunt també pot falla, i per tant la selecció que a la fi haurà de donar "la cara" davant d'un públic que de la tramoia no en sap res, ni l'interessa, però que hi confia a cegues, en pot sortir d'alguna manera perjudicat.

Això condueix a manifestar que qui presenta el què sia ha de rebre, hauria de rebre, per escrit, el resultat: si allò ha estat acceptat o no, i per què. Com que això no es va produir, el Comité Científic no només hauria d'haver respectat el termini d'admissió fixat, també s'hauria d'haver negat a jugar el joc que la direcció "a l'ombra" (J. Pérez P.) li ha forçat a "mullar-se". Tot aquest entrellat intern de mal explicar no hauria de sortir a la llum, tot i que es va ventilar en el decurs de l'Assemblea General, inútilment, perquè era a pilota passada, i per altra banda el què sol interessa a l'assistent són les ponències, les comunicacions i el debat.

Si de portes endins les coses pateixen tensions o conflictes l'exhibit en queda condicionat i d'alguna manera tocat. Però, malgrat tot, els assistents vam gaudir d'exposicions noves i/o interessants com les del sempre trasbalsador "a partir de suports matèrics" Luciano Berriatúa, les noves dades replantejadores dels inicis del cinema sonor a Catalunya de JB Heinik, Luis Fernández i

ALTRES INFORMACIONS

Josetxo Cerdán (Orphea Films), les redefinicions de soca-rel del Cinematògraf de Luis Alonso García (un crac!), les denúncies sobre allò acceptat dels inicis del cinema a Espanya per part de Jon Letamendi i Jean-Claude Seguin, les dobles versions de *Inés de Castro* per part de Xosé María Folgar o les de *La aldea maldita* per part d'Imanol Zumalde, la coproducció *Sierra de Teruel* per Ferran Alberich o la de *Jalisco canta en Sevilla* per Marina Díaz-López, la *Terra baixa* de Guimerà i el *Tiefland* de Riefenstahl per part d'Àngel Quintana i Margarida Casacuberta, els rètols en el cinema espanyol dels anys vint per part de Daniel Sánchez-Sala, o el com i el perquè Orson Welles va voler rodar aquí un western (*The Survivors*) per Esteve Riambau.

En fi, que el Congrés va donar de si no només el què els predicadors ens oferien, també el què el seu Comité Científic va permetre que s'escolis, ço vol dir que és una llàstima o una pena que els historiadors no sapiguem què es va presentar i què van acceptar els savis, perquè si el nostre treball és comunitari l'AEHC hauria de fer per manera que tots els que estem al peu del canó sapiguem què estan fent també al peu del canó els socis i els passavolants. I és, que ben mirat, tampoc som tants, oi?

Pel que fa a l'Assemblea General Ordinària, un cop més ens vam trobar amb la sensació que els membres de la mesa (la Junta) no havien fet els deures, que ocultaven allò que haurien d'haver-nos explicat fil per randa, i si no ho explicitaven era perquè no havien complert amb els mínims exigibles; i si els assistents no preguntéssim coses, aquestes no apareixerien ni participarien del debat necessari. Així, tenies la sensació que s'havien preparat la reunió la nit abans, quan es tracta de la única obligatòria de l'any, i que s'havien repartit els papers el més virtualment possible i... qui assemblea supera, càrrec que manté. Per no fer, ni van lliurar-nos el *Boletín informativo* preceptiu de caràcter anyal!

I no és això, companyes i companys. Així, què volen que els digui d'aquella malgirbada Assemblea General Ordinària que gairebé va acabar tan malament com el Congrés? Que res no canviarà, que l'any vinent ens trobarem amb cara de pòquer inútil i mans de brisca trucada. Allò de Càceres'97, pel que fa a la Junta Directiva no crec que serveixi per a gaire res. ■

JOAQUIM ROMAGERA I RAMIÓ
Membre de l'AEHC

***** HOMENATGE UNIVERSITARI AL DR. MIQUEL PORTER I MOIX

L'11 de novembre de 1997, a les 11 hores, al Saló de Graus de Filosofia, va tenir lloc un homenatge al doctor Miquel Porter, catedràtic d'Història del Cinema de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.

L'acte va ser organitzat pel BEI de Geografia i Història que comptà amb l'assistència d'alumnes i exalumnes del Dr. Porter. Entre els exalumnes, s'hi comptem professores que avui exerceixen a la mateixa universitat, com la Dra. Palmira González, la Dra. Anna Casanovas, a la mateixa especialitat de cinema, i la Dra. Lurdes Cirlot, entre d'altres.

Els conferenciants encomanats pel BEI per a glossar la figura de Miquel Porter van ser el Dr. Ricard Salvat, de la Universitat de Barcelona, l'historiador de cinema Joan Francesc de Lasa i M. Encarnació Soler, presidenta de CINEMA-RESCAT, amb un tema que tenia un interès molt especial: com havia afectat a cadascun dels assistents el fet de conèixer en Miquel Porter.

El Dr. Ricard Salvat, persona de reconegut prestigi en el món teatral, va explicar la seva coneixença d'en Miquel Porter als anys que aquest estava realitzant la seva tesi doctoral sobre Adrià Gual. L'historiador Joan Francesc de Lasa, va recordar els temps difícils del cinema català, quan encara les infraestructures del país, pel que fa a la dotació vers aquell, no permetien més que gestos veritablement heroics en la seva recuperació i difusió, i va parlar abastament de l'etapa de COCICA, en la que ambdós coincidiren. M. Encarnació Soler, exalumna del Dr. Porter, va lloar la seva trajectòria humana i va glossar la figura del mestre, de la persona que va saber amb el seu entusiasme crear "escola", d'una persona que va enaltir la categoria del cinema dins la universitat, tot

ALTRES INFORMACIONS

recordant que compta, enguany, amb un important nombre de tesines de llicenciatura i de tesi doctorals sobre cinema. Va concloure la seva intervenció afirmant que l'associació CINEMA-RESCAT no hauria nascut sense el mestratge del Dr. Miquel Porter.

En el torn lliure d'intervencions per part del públic assistent, van haver-hi diverses intervencions que explicaven la seva vinculació amb el Dr. Miquel Porter i hom va estar d'acord en afirmar que aquell era preàmbul del veritable acte d'homenatge que es mereix que la Universitat de Barcelona li dediqui.■

M. ENCARNACIÓ SOLER I ALOMÀ

XXV CERTAMEN-TROBADA INTERNACIONAL DEL CINEMA 9,5. XV MERCAT DE CINEMA DE COL·LECCIÓ.

Els passats dies 27, 28 i 29 de març tingué lloc a l'hotel Bernat II de la ciutat de Calella el XXV Certamen Trobada Internacional del cinema 9,5 com també el XV Mercat de Cinema de Col·lecció que aplegà un bon nombre d'entusiastes vinguts d'arreu d'Europa, de l'Estat i molt especialment del Principat.

Calella pionera en aquestes manifestacions, una vegada més ha sabut organitzar aquesta manifestació única que se celebra en quant a cinema substandard dedicat al format degà i en quant al col·leccionisme de cinema, tots formats, té ja nombroses manifestacions.

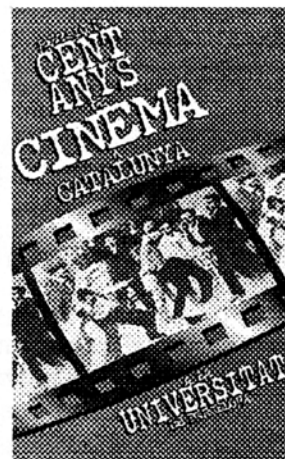
Cal remarcar que una de les seves fites és la recerca de material cinematogràfic que ve a formar part de la història del cinema en general i català en particular abans que aquest es perdi definitivament molt del qual resta, moltes

vegades oblidat, en mans de particulars tant en el que fa al cinema amateur com imatges de la nostra història, costums i tradicions captades per càmeres d'aficionats.■

FOTO-FILM CALELLA - GRUP 9,5

REVISIÓ DE CENT ANYS DE CINEMA A CATALUNYA A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Els passats mesos de febrer (dies 25 i 26), març (dies 4, 5, 11, 12, 18, 19, 25 i 26) i abril (dies 1 i 2) es van celebrar un cicle de conferències i de projeccions, organitzades per la Universitat de Barcelona en col·laboració amb l'Ateneu Barcelonès i els Amics dels Museus de Catalunya. Una proposta que volia ser un acte més entorn del centenari del cinema a Catalunya i que va ser una reivindicació del

paper que el cinema té dins dels estudis científics sobre la societat, tal i com ha de correspondre a uns actes organitzats per una Universitat amb una llarga tradició d'estudi del cinema, com es la Universitat de Barcelona. Tot i que hagués representants del món del cinema i persones no vinculades a les institucions universitàries.

El cicle de conferències es va centrar en cinc àmbits de relació entre el cinema i els seus estudiosos a Catalunya: el patrimoni, les relacions amb la història, la cultural, el món no professional del cinema i la seva implantació a la Universitat. Cadascun d'aquest àmbit comptava com a conferenciants amb les persones més adients. Així «Cinema i patrimoni» va tenir la presència de Palmira González, de la qual tots coneixem els seus treballs sobre el cinema primitiu català, i Anton Giménez, conservador de la Fílmoteca de la Generalitat de Catalunya.

A «Cinema i la història» va ser una mica sorprenent la presència d'Esteve Rimbau (professor d'història del cinema a la Universitat Autònoma de Barcelona) i Jaime Camino, director de cinema. Jaime Camino estava justificada per part seva obra com a cineasta dedicada a la història de Catalunya i d'Espanya, de qual al dia següent es va veure una mostra amb la projecció de *El llarg hivern*.

El «Cinema no professional», de tanta importància a Catalunya, va comptar amb un escriptor cinematogràfic com és Josep M. Martí i Rom i amb l'historiador del cinema Joaquim Romaguera que els últims anys està centrant la seva tasca investigadora entorn el cinema amateur.

L'última conferència es va centrar en el món de la Universitat i va anar a càrrec de Miquel Porter

ALTRES INFORMACIONS

I Moix, catedràtic d'història de l'Art de la Universitat de Barcelona, i de José M. Caparrós Lera, professor d'història contemporània i cinema a la mateixa universitat.

El cicle es va tancar amb una taula rodona per discutir sobre la situació del cinema català que quedava ven definit al títol <<L'obra cinematogràfica entre l'art i la indústria. Passat, present i futur del cinema català>> i que va estar moderada per Josep M. Forn.

El cicle de conferències es complementava amb projeccions sobre cadascun dels àmbits tractats a les conferències. Així vam poder gaudir d'una selecció del fons patrimonial de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, de curtmetratges documentals de Laya films, i de curtmetratges realitzats a la Universitat de Barcelona i tornar a recordar i veure obres com *El llarg hivern*, *El reporter mecánico* o *Un cos al bosc*.

Les conferències es van desenvolupar els dimecres a la Universitat de Barcelona i les projeccions els dijous a l'Ateneu Barcelonès. Una estructura molt encertada, ja que sembla que estigués pensada per gaudir de les dels dos actes sense haver d'anar corrents per assistir d'un acte a l'altre. ■

PEDRO NOGALES CARDENAS

VALÈNCIA RECUPERA SANGRE Y ARENA DE VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

El proper mes de juliol la Filmoteca de la Generalitat Valenciana projectarà en un cicle dedicat al novel·lista Vicente Blasco Ibáñez la pel·lícula *Sangre y Arena* de 1916 que recentment ha pogut recuperar aquesta institució.

La pel·lícula es trobava al Filmvy Arciv de Praga el qual tenia l'única còpia existent al món. La Filmoteca de la Generalitat Valenciana ha fet la restauració que ha servit per a certificar que la pel·lícula va ser dirigida pel mateix Blasco Ibáñez i no per Ricardo de Baños, com sempre s'havia considerat.

Aquesta recuperació i aquest cicle sobre pel·lícules que adapten obres de Vicente Blasco Ibáñez formen part de les celebracions que es faran a València amb motiu de l'any Blasco Ibáñez.

Sempre és grat donar notícies de la recuperació de pel·lícules i procurarem fer-ho des d'aquesta secció sobre pel·lícules recuperades fóra de l'àmbit català i sempre i quan ens arribin notícies com aquesta que acabem de comentar. ■

PRESENTACIÓ DE 9,5 MM GRUP INTERNACIONAL CINEMATOGRAFIC

A la localitat de Sant Feliu de Codines, al Vallès Oriental, s'ha constituït un nou grup cinematogràfic amb el nom de **9,5 mm Grup Internacional Cinematogràfic**. Aquesta nova agrupació té un objectiu clar: esdevenir lloc de trobada per a cineastes amateurs, afeccionats o cinèfils amb ganes de compartir experiències, idees, projectes, etc. Donen preferència, tal i com indica al nom, al format de 9,5 mm, però no es renuncia a donar cabuda altres formats en solidaritat amb els afeccionats a la cinematografia.

Les activitats del grup es porten a terme, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Feliu, a les dependències i sala de projeccions del casal cultural Centre Cívic "La Fonteta" situat a la plaça Josep Umbert Rosàs, s/n. Mensualment es realitzen projeccions i un cop a l'any es permet concursar cineastes d'altres nacionalitats. Es pretén muntar un festival internacional que tindrà lloc cada primera setmana del mes de setembre.

Finalment, destacar també el mercat de compra, venda i canvi que s'està muntant cada segon diumenge de mes, de les 10 a les 14 hores. En aquest mercat, orientat de cara als afeccionats a la fotografia i la cinematografia, s'admeten tots aquells que vulguin participar, prèvia sol·licitud per carta a la junta directiva. L'entitat està oberta a tots aquells que acceptin els seus estatuts i les condicions establertes per la junta directiva. Els impresos de sol·licitant l'inscripció es poden trobar al local social de l'agrupació. Desitgem molta sort a aquesta nova agrupació. ■

PROPER NÚMERO

A l'últim Butlletí vàrem anunciar que el número 5 tindria un caràcter monogràfic centrat en el cinema de la Guerra Civil. Així serà i esperem, si es confirmen, que hi hagi articles de Pelai Pagès sobre els cineastes a la presó Model durant la Guerra Civil, de Josep Estivill sobre els cineastes durant la guerra i una entrevista a Joan Mariné feta per la Encarnació Soler, a banda d'altres articles prevists d'Alfonso del Amo, Ana Fernández, Jordi Feliu i Josep Lluís. Aquest número vol servir com inici d'una nova idea: fer un esforç perquè el número central de cada any sigui monogràfic i especial. Esperem que us agradi. ■

AMPLIACIÓ - ENLARGING

8MM - SUPER8 - 9'5MM

16MM - SUPER16 - 35MM

Finestretes humides ajustables - Adjustable wet gates

ISKRA

REPRODUCCIÓ - DUPLICATING

RECUPERACIÓ - RESTORING

DARRERA RECUPERCIÓ:

"SANZ Y EL SECRETO DE SU ARTE"

de Maximilià Thous i Francesc Sanz (1921 / 24)

per a la Filmoteca Valenciana

PROPERA RECUPERACIÓ:

"SANGRE Y ARENA" de Balsco Ibáñez (1916)

per a la Diputació de València

ISKRA

Padre Xifré, 3 - ofic. 110 28002 - Madrid -

Tel. 91 416 11 57 — Fax 91 413 95 47

E-mail: iskra@nauta.es

icaria

ye|mo

cines

*Col.labora amb
La Recerca
i Recuperació
del Patrimoni
Cinematogràfic*

**Salvador Espriu, 61
"Centre de la Vila" · Vila Olímpica
BARCELONA · Tel.: 93 221 75 85**

15 sales en V.O.S.